

**Ὁμιλία τῆ Δευτέρα τῆς Α΄ Ἑβδομάδας τῆς
Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς σχετικά μέ τήν
προετοιμασία γιά τό Μυστήριό τῆς
Ἑξομολογήσεως**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ἀδελφοί! Βρισκόμαστε πιά μέσα στό καταφύγιο τῆς ἁγίας νηστείας. Ἄς ἀφιερῶσουμε τώρα ἕνα χρονικό διάστημα στήν ἐνδελεχή καί λεπτομερή ἐξέταση τοῦ ἑαυτοῦ μας. Οἱ πύλες τῆς μετάνοιας μᾶς ἀνοίγονται διάπλατα!

Κατοικοῦμε σέ μοναστήρι. Εἴμαστε οἱ πιό κοντινοί μαθητές τοῦ Χριστοῦ. Εἴμαστε παντοτινά παιδιά τῆς Ἐκκλησίας καί βρισκόμαστε δίπλα στους πνευματικούς μας πατέρες. Θά ἔπρεπε νά μή χρειάζομασταν ἰδιαίτερο χρόνο γιά τήν ἐξέταση τοῦ ἑαυτοῦ μας καί, στή συνέχεια, γιά τήν κάθαρσή μας ἀπό τούς ρύπους τῶν ἁμαρτιῶν μέ τή μετάνοια καί τήν Ἑξομολόγησι. Θά ἔπρεπε ὅλη μας ἡ ζωή, ἄν ἀνταποκρινόταν στό ὄνομά μας, νά ἀποτελοῦνταν ἀδιάλειπτα ἀπό προσοχή καί μετάνοια. Τό ὑπόδειγμα τῆς καθαρότητος, τό ὁποῖο πρέπει νά μιμηθοῦμε, εἶναι τέλειο, εἶναι ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός. «Ὅλη σας ἡ διαγωγή νά εἶναι ἅγια», γράφει ὁ ἀπόστολος, «ὅπως ἅγιος εἶναι καί ὁ Θεός πού σᾶς κάλεσε. Γι' αὐτό λέει ἡ Γραφή: “Νά γίνετε ἅγιοι, γιατί ἐγώ εἶμαι ἅγιος”»¹.

1. Α΄ Πέτρ. 1:15-16.

Ἀπέραντη εἶναι ἡ τελειότητα τοῦ ὑποδείγματος τῆς καθαρότητας. Ἀπέραντο εἶναι καί τό στάδιο τῆς καθάρσεώς μας μέ τή μετάνοια. Ἀκόμα κι ἂν κάποιος τρέξει σ' αὐτό τό στάδιο μέ κάθε δυνατή ταχύτητα, θέρμη καί ἐπιμέλεια, δέν θά μπορέσει νά φτάσει στήν τελειότητα τῆς καθάρσεως. Ἀκόμα κι ἂν κάποιος ζήσει χίλια χρόνια μέσα σέ διαρκή μετάνοια, δέν θά μπορέσει νά φτάσει στήν τελειότητα τῆς καθάρσεως. Οἱ πιά μεγάλοι ὄσοι πατέρες στό τέλος τῆς ζωῆς τους ὁμολογοῦσαν πώς ὄχι μόνο δέν εἶχαν ὀλοκληρώσει τή μετάνοια, μά οὔτε κἀν τήν εἶχαν ἀρχίσει². Γι' αὐτό κι ἐμεῖς μέ τίς ἀδυναμίες μας, πού ἀδιάκοπα μεγαλώνουν καί πολλαπλασιάζονται, τήν ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεώς μας ἀπό τήν ἐπίγεια ζωή θά εἴμαστε μακριά ἀπό τήν ἀγιότητα τῶν ὁσίων πατέρων, τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Θεοῦ, τῶν οἰκιστῶν τῶν ἐρήμων καί τῶν κατοίκων τοῦ οὐρανοῦ, οἱ ὅποιοι ἔζησαν στόν κόσμο τοῦτο μέ ἀδιάπτωτη μετάνοια. Ἔτσι! Ἀκόμα κι ἐκεῖνοι πού περνοῦν τή ζωή τους μέ συνεχή προσοχή, παρακολουθώντας ἀκατάπαυστα στήν ψυχή τους τήν πολύπλευρη ἐνέργεια τοῦ δηλητηρίου τῆς ἁμαρτίας καί ἐξουδετερώνοντας αὐτό τό δηλητήριο μέ τό δραστικό ἀντίδοτο τῆς διαρκoῦς μετάνοιας, δέν φτάνουν στό τέρμα τῆς χριστιανικῆς τελειότητας καί δέν κατακτοῦν τήν πληρότητά της.

Τί νά ποῦμε τότε γιά ὄσους ζοῦν μέσα στή ραθυμία καί τόν περισπασμό, γιά ὄσους δέν σκέπτονται ποτέ ἢ σκέπτονται πολύ σπάνια καί φευγαλέα τό ζήτημα πού πρέπει περισσότερο ἀπ' ὅλα νά σκεφθοῦν, δηλαδή τή σωτηρία τους; Θά ἀναφέρω ὅ,τι ἔχει ἤδη λεχθεῖ γι' αὐτούς. Θά ἐκφέρω τήν καταδικαστική ἀπόφαση πού

2. Βλ. *Τὸ Γεροντικόν*, Ἀββάς Σισώης ὁ Μέγας, ἀπόφθεγμα ιδ'.

ἔχει ἤδη ἀπαγγελθεῖ γι' αὐτούς. Θά μιλήσω μέ πόνο καρδιᾶς, ἀλλά θά μιλήσω ἀλάθτητα, ἐπαναλαμβάνοντας ἀπλῶς τά λόγια τοῦ ἀποστόλου, τά λόγια τοῦ Θεοῦ: «Ἡ σπάταλη χήρα ἔχει ἤδη πεθάνει, κι ἄς εἶναι ζωντανή»³. Μή νομίζεις ὅτι τά ἀποστολικά λόγια ἀναφέρονται μόνο στίς σαρκικές χῆρες. Πολύ περισσότερο ἀναφέρονται σ' ἐσένα καί σ' ἐμένα, πού ἀπαρνηθήκαμε τόν κόσμο γιά νά ὑπηρετήσουμε τόν Χριστό. Ὁ μοναχός εἶναι ἀληθινά χήρα ὡς πρός τόν κόσμο, ἀφοῦ ὁ κόσμος ἔχει πεθάνει γι' αὐτόν. Ὁ μοναχός εἶναι μυστική χήρα, πνευματική χήρα. Ἄκουσε, λοιπόν, τά φτωχά μου λόγια:

Ἀποφάσεις νά νεκρωθεῖς γιά τόν κόσμο καί τή μάταιη προσωρινότητα, προκειμένου ν' ἀναζητήσεις τόν Θεό καί τή μακάρια αἰωνιότητα; Σκύψε στήν Ἁγία Γραφή, σκύψε καί μέσα σου. Σύγκρινε τήν κατάστασι τῆς ψυχῆς σου μέ τήν κατάστασι στήν ὁποία πρέπει αὐτή νά βρίσκεται σύμφωνα μέ τή Γραφή, καί πές: Εἶσαι ἀληθινά νεκρός γιά τόν κόσμο; Ἦ, τουλάχιστον, ἄρχισες νά νεκρώνεσαι; Ἦνιωσες νά σε ζωοποιεῖ ὁ Θεός; Μετέφερες τίς σκέψεις καί τίς ἐπιθυμίες σου στή μελλοντική καί αἰώνια βασιλεία τῶν οὐρανῶν; Σπάνια, πολύ σπάνια θά μπορέσει κάποιος ν' ἀπαντήσῃ καταφατικά σ' αὐτές τίς ἐρωτήσεις. Ὁ καθένας μας θ' ἀναγνωρίσῃ τήν ὀρθότητα τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως πού ἀνέφερα πιό πάνω. Αὐστηρή, βέβαια, γιά τ' αὐτιά καί ἀβάσταχτη γιά τίς καρδιές τῶν σαρκικῶν ἀνθρώπων, τῶν φίλων τοῦ κόσμου, εἶναι ἡ ἀπόφασι. Ἀλλά τούς συμφέρει νά τήν ἀκούσουν ἐδῶ, ὅσο ἀκόμα συνεχίζεται ἡ ἐπίγεια ὁδοιπορία τους, ὅσο ἀκόμα εἶναι ἀνοιχτό τό στάδιο τῆς μετάνοιας καί τῆς διορθώσεως.

3. Α' Τιμ. 5:6.

Μήπως τά λόγια μου σοῦ προξενοῦν φόβο καί λύπη; Μακάριος εἶναι αὐτός ὁ φόβος! Ἐπιθυμητή εἶναι αὐτή ἡ λύπη! «Γιατί ἡ λύπη πού εἶναι σύμφωνη μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁδηγεῖ στή μετάνοια, κι αὐτή καταλήγει στή σωτηρία, γιά τήν ὁποία κανένας δέν μετανιώνει»⁴, λέει ὁ ἀπόστολος. Ἄφοῦ ἐνεργήσει γιά κάποιο διάστημα ἡ πρόσκαιρη αὐτή λύπη, θά μᾶς βοηθήσει νά διορθωθοῦμε, γιά νά γλιτώσουμε ἀπό τήν αἰώνια λύπη, ἀπό τά ἀτελεύτητα καί φρικτά βάσανα, πού δέν περιγράφονται μέ λόγια, δέν συλλαμβάνονται ἀπό τόν νοῦ, δέν γίνονται ἀντιληπτά ἀπό τίς αἰσθήσεις. Ὁ καθένας ἄς ἐμβαθύνει γιά τόν ἑαυτό του στά λόγια πού θά πῶ στή συνέχεια, ἀποβλέποντας στή σωτηρία τῶν ψυχῶν σας καί τῆς ψυχῆς μου.

Εἴμαστε προορισμένοι γιά τόν παράδεισο, γιά τόν οὐρανό, γιά τήν αἰώνια μακαριότητα, φτάνει νά ζήσουμε ἐδῶ μέ εὐσέβεια, τηρώντας τίς ὑποσχέσεις πού δώσαμε στό Βάπτισμα καί πού ἐπαναλάβαμε στή μοναχική μας κουρά, συμπληρωμένες μέ τίς ὑποσχέσεις τῆς ἀκτημοσύνης καί τῆς παρθενίας. Καί ὅμως, δέν ἀναλογιζόμαστε τή μακαριότητα πού μᾶς περιμένει. Ὅπως ἐκεῖνος πού κοιμᾶται, ὄντας σέ κατάστασι ἐλαττώσεως τῶν διανοητικῶν λειτουργιῶν, δέν σκέπτεται τίς ἐπίγειες ὀμορφιές καί ἀπολαύσεις, πού ἀπλώνονται γύρω του καί περιμένουν τό ζύπνημά του, ἔτσι κι ἐμεῖς δέν σκεπτόμαστε τά ἄρρητα μελλοντικά ἀγαθά. Ἡ σκέψη μας εἶναι παντοτινά καί ὀλοκληρωτικά κολλημένη στή γῆ, στίς γήινες τέρψεις, στίς γήινες μέριμνες. Εἴμαστε ψυχικά νεκροί, μολονότι παριστάνουμε τούς ζωντανούς καί στόν ἑαυτό μας καί σ' ἐκείνους πού ἔχουν σαρκικό φρόνημα, βλέ-

4. Β' Κορ. 7:10.

ποντας μόνο μέ τά σαρκικά μάτια⁵.

Γνωρίζουμε ὅτι μᾶς περιμένουν ἡ κόλαση, ἡ αἰώνια φωτιά καί τό ἀκοίμητο σκουλήκι, πού θά μᾶς κατατρώει βασανιστικά καί ἀκατάπαυστα, ἄν περάσουμε τήν ἐπίγεια ζωή μας μέσα στίς ἁμαρτωλές ἀπολαύσεις. Ὡστόσο, ἐμεῖς ἐπιδιώκουμε αὐτές ἀκριβῶς τίς ἀπολαύσεις, σάν νά εἴμαστε ἀθάνατοι σωματικά, σάν νά πιστεύουμε ὅτι θά παραμείνουμε αἰώνια πάνω στή γῆ, σάν νά ἔχουμε ἤδη φτάσει στήν ἀτελευτήτη μακαριότητα. Μάταια μᾶς ἀπειλεῖ ὁ Θεός μέ τόν βροντερό Του λόγο, μάταια μᾶς περιγράφει τά φοβερὰ αἰώνια βάσανα. Βλέπουμε συχνά τούς ἀδελφούς μας νά πεθαίνουν καί τελοῦμε τήν κηδεΐα τους, ἀλλά δέν προβληματιζόμαστε ἀπό τόν θάνατό τους, λές κι ἐμεῖς δέν πρόκειται νά πεθάνουμε ποτέ. Σάν τούς νεκρούς, ἔχουμε χάσει τή μνήμη καί τή σκέψη —τή μνήμη τοῦ θανάτου καί τή σκέψη τοῦ μέλλοντος. Εἴμαστε πράγματι νεκροί. «Ἔχεις ὄνομα, πού σημαίνει ὅτι εἶσαι ζωντανός, ἀλλά στήν πραγματικότητα εἶσαι νεκρός»⁶, μαρτυρεῖ γιά κάθε σαρκικό ἄνθρωπο ὁ ἀψευδής λόγος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ κατέβηκε στή γῆ γιά μᾶς, μέ τόν θάνατό Του πάτησε τόν θάνατο γιά μᾶς, ἔγινε ἡ ζωή καί ἡ ὁδός πρὸς τή ζωή γιά μᾶς. Ἀπό μᾶς δέν ζητάει παρὰ «νά σταυρώσουμε τή σάρκα μας μαζί μέ τά πάθη καί τίς ἐπιθυμίες της»⁷. Τό ζητάει ὄχι γιατί τό χρειάζεται Ἐκεῖνος, ἀλλά γιατί τό χρειαζόμαστε ἐμεῖς. Μόνο σέ σῶμα νεκρωμένο γιά τήν ἁμαρτία μπορεῖ νά ἐμφανιστεῖ ἡ ζωή τῆς χάριτος⁸. Ἀλλά ἐμεῖς ἀκοῦμε μόνο τούς ἦχους

5. Βλ. Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου, *Κλίμαξ*, ΙΖ΄.

6. Ἀποκ. 3:1.

7. Πρβλ. Γαλ. 5:24.

8. Πρβλ. Ἀββᾶ Ἰσαάκ τοῦ Σύρου, *Λόγοι Ἀσκητικοί*, Λ΄, 18.

αὐτῶν τῶν λέξεων. Τίς ἴδιες τίς λέξεις δέν τίς κατανοοῦμε, λές καί προφέρονται σέ μιά ξένη γλώσσα, ἄγνωστη σ' ἐμᾶς. Κι αὐτό δέν εἶναι παράξενο· ἀποτελεῖ ἄμεση συνέπεια τῆς ψυχικῆς μας καταστάσεως.

Ἕνας ἄνθρωπος σωματικά νεκρός εἶναι ἀναίσθητος ἀπέναντι σέ ὅλα —καί στή γύμνωσι καί στόν πλοῦτο καί στή δόξα καί στόν ἐξευτελισμό· τίποτα δέν καταλαβαίνει καί τίποτα δέν αἰσθάνεται. Ἔτσι κι ἕνας ἄνθρωπος ψυχικά νεκρός δέν καταλαβαίνει τά πνευματικά λόγια καί δέν αἰσθάνεται τά πνευματικά ἀγαθά, δέν ἔχει μνήμη τοῦ θανάτου καί τῶν αἰώνιων βασάνων, δέν ἀντιλαμβάνεται τή ματαιότητα τοῦ κόσμου τούτου, ματαιότητα τόσο σαφή καί ἀναμφίβολη. Ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος εἶναι δηλητηριασμένος καί νεκρωμένος ἀπό τήν ἁμαρτία, εἶναι ἀπό τώρα ἀποξενωμένος ἀπό τόν Θεό καί τή βασιλεία Του, εἶναι ἀπό τώρα ἐτοιμασμένος γιά τόν ἅδη. Ἡ ζωή τοῦ σώματος ἐξαρτᾶται ἀπό τήν παρουσία τῆς ψυχῆς σ' αὐτό. Ἡ ζωή τῆς ψυχῆς ἐξαρτᾶται ἀπό τήν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σ' αὐτήν.

Θά μπορέσω, ἄραγε, νά δοξολογήσω ἐπάξια τήν ἀκατάληπτη ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, τήν ἄρρητη μακροθυμία Του, τήν ἀπερίγραπτη φιλανθρωπία Του; Ἀλλά κι ἂν μαζί μέ τόν προφήτη⁹ καλέσω γιά τή δοξολόγησι τοῦ Κυρίου ὅλους τούς χορούς τῶν ἀγγέλων, ὅλες τίς φυλές τῶν ἀνθρώπων, ὅλα τά ζῶα, ὅλα τά πουλιά, ὅλα τά ψάρια τῶν ἀπέραντων θαλασσῶν καί ὅλη τήν ἄψυχη πλάσι, ἀκόμα καί τότε ἡ δημιουργία, ἔχοντας ἕνα στόμα καί μίαν αἰνετική φωνή, δέν θά μπορέσει νά ὑμνήσει ἐπάξια τόν πανάγαθο Θεό.

Ἐλᾶτε, ἀδελφοί, νά Τόν προσκυνήσουμε, ἐλᾶτε νά

9. Βλ. Ψαλμ. 148:2 κ.έ.

προσπέσουμε στά πόδια Του. Ἐκεῖνος τόσον καιρό δείχνει μακροθυμία στίς ἀνομίες μας, τόσον καιρό περιμένει τή μεταστροφή μας, τόσον καιρό μᾶς ἀνοίγει τήν ἀγκαλιά Του, στήν ὁποία καλεῖ ὅσους περιπλανιοῦνται στίς ἐρημίες καί στά λαγκάδια τῆς ἁμαρτίας, στήν ὁποία δέχεται ὅσους ἁμαρτωλούς μετανοοῦν, κάνοντάς τους παιδιά Του.

Ἀκούγοντας, λοιπόν, τή φωνή Του, πού σᾶς καλεῖ σέ μετάνοια, «μή γίνετε σκληρόκαρδοι»¹⁰. Ἔχοντας αὐτιά γιά ν' ἀκοῦτε¹¹, μή μένετε κουφοί. «Ξύπνα ἐσύ πού κοιμᾶσαι»¹² βαθιά τόν ὕπνο τῆς ἀδιαφορίας καί τῆς ἀμέλειας γιά τή σωτηρία σου! «Ἀναστήσου ἀπό τούς νεκρούς»¹³ ἐσύ, ὁ νεκρός ἀπό τήν ἀναισθησία καί τή σκληροκαρδία, πού θυσιάζεις τή ζωή σου στή σάρκα, στήν ἁμαρτία καί τή φθορά. Ἄς δῶ κίνηση ζωῆς σ' ἐσένα, τήν κίνηση πού προκαλεῖ τό εὐαγγελικό κάλεσμα σέ μετάνοια. Ἄς ἀκούσω φωνή ἀπό σένα, τή φωνή τῶν στεναγμῶν σου, τή φωνή τοῦ κλαυθμοῦ σου, τή φωνή τῆς μετάνοιάς σου, γιά νά βεβαιωθῶ πῶς ὑπάρχει ἀκόμα μέσα σου κατάλοιπο ζωῆς. Ὁ Κύριος, μολονότι βλέπει ὅτι ὡς τώρα πέρασες ὅλες τίς μέρες σου ἄκαρπα, σοῦ χαρίζει ἄλλη μιά μέρα, γιά νά σωθεῖς δίχως κόπο: τή μέρα πού μέ εἰλικρινή Ἐξομολόγηση σέ πνευματικό πατέρα θ' ἀπαλλαγεῖς ἀπό τό φορτίο τῶν ἁμαρτημάτων σου.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Ἡ μετάνοια ὡς θέσπισμα τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ εἶναι παντοδύναμη. Δέν ὑπάρχει ἁμαρτία ἰκανή ν' ἀντι-

10. Ἐβρ. 3:15.

12. Ἐφ. 5:14.

11. Πρβλ. Ματθ. 13:9.

13. Ὁ.π.

σταθεῖ σ' αὐτήν. Ἡ μετάνοια εἶναι θεῖο δῶρο πρὸς τὴν πεσμένη ἀνθρώπινη φύση, εἶναι κατάλοιπο τῆς προπρωτικῆς καθαρότητάς μας. Ἡ συνείδησή μας μᾶς πληροφορεῖ γι' αὐτὴ τὴν καθαρότητα καὶ μᾶς προξενεῖ λύπη γιὰ τὴν ἀπώλειά της. Ἡ μετάνοια εἶναι ἀνάκτηση τῆς χάριτος τοῦ Βαπτίσματος, εἶναι σύνδεσμος τῆς γῆς μέ τὸν οὐρανό.

Μέ τὴ μετάνοια ἐξαλείφεται κάθε ἀμάρτημα. Καί μέ τὰ βαρύτερα ἀμαρτήματα ἂν εἶσαι φορτωμένος, καθόλου μὴ διστάζεις νὰ προσέρχεσαι στὴ μετάνοια. Ὁ ἀπέραντος ὠκεανὸς καταβροχθίζει τὰ ἄφθονα νερά ἑνὸς μεγάλου ποταμοῦ, πού διαρρέει πολλές χῶρες, ἐξίσου μέ τὸ λιγιστό νεράκι ἑνὸς ταπεινοῦ ρυακιοῦ. Ἔτσι καὶ ἡ ἄβυσσος τῆς θείας ἀγαθοσύνης ἐξαφανίζει τὰ πιό βαριά ἐγκλήματα ἐξίσου μέ τὰ πιό ἀσήμαντα πταίσματα. Ἄς σέ πείσει γι' αὐτό ἡ παραβολή τοῦ Κυρίου γιὰ τὴν ἐξάλειψη τοῦ χρέους τόσο τῶν πεντακοσίων ὅσο καὶ τῶν πενήντα δηναρίων¹⁴. Ὁ δανειστής εἶναι ἀπέραντα πλούσιος καὶ οἱ ὀφειλέτες ὅλοι ἄποροι. Μιά μικρὴ ἀμαρτία παραμένει ἀνεξάλειπτη, ἂν ἐκεῖνος πού τὴ διέπραξε δέν μετανοήσει, θεωρώντας τὴν μηδαμινή. Μιά μεγάλη ἀμαρτία ἐξαλείφεται ἀπὸ τὴν ἄπειρη ἀγαθότητα καὶ τὴν παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ, ἂν ἐκεῖνος πού τὴ διέπραξε μετανοήσει.

Θυμῆσου τὸν προφήτη Δαβίδ, πού ἔπεσε καὶ σέ μοιχεία καὶ σέ φόνο¹⁵. Στὴν ψυχὴ τοῦ δίκαιου βασιλιᾶ εἶχε εἰσχωρήσει ἀνεπαίσθητα ἡ ἀμέλεια. Λόγω τῆς ἀμέλειας, ἄφησε ἀφύλαχτες τίς σωματικές του αἰσθήσεις. Τὰ μάτια του, ἀπελευθερωμένα πιά, ἔπεσαν ἀναπάντεχα πάνω στό ὄργανο τοῦ δελεασμοῦ. Τό ὄργανο τοῦ δελεασμοῦ ξεσπῆκε στὴν ψυχὴ του τὴν ἀμαρτωλὴ ἐπιθυμία. Ἡ ἀμαρ-

14. Βλ. Λουκ. 7:41-42.

15. Βλ. Β' Βασ. 11:2-27.

τωλή ἐπιθυμία τόν ὀδήγησε στή διάπραξη τοῦ ἁμαρτήματος τῆς μοιχείας. Ἡ διάπραξη τῆς μοιχείας γέμισε τήν καρδιά του μέ κενόδοξη ντροπή. Ἡ κενόδοξη ντροπή γέννησε μέσα του νέα ἁμαρτωλή ἐπιθυμία, τήν ἐπιθυμία νά κρύψει τήν πτώση του, τήν ἐπιθυμία νά θεωρεῖται ἀπό τούς ἀνθρώπους ἐνάρετος, ὅπως πρῶτα. Γι' αὐτό προχώρησε στόν φόνο. Γιά πολύν καιρό ἔμεινε ὁ Δαβίδ στήν κατάσταση τῆς ἀναισθησίας, μὴν ἔχοντας ἐπίγνωση τῆς ἐνοχῆς του. Γιά νά συνέλθει καί νά μετανοήσει, χρειάστηκε νά σπηλιτευθεῖ, μέ ἐντολή τοῦ Θεοῦ, ἀπό τόν προφήτη Νάθαν. Καί μόλις ὁ Δαβίδ εἶπε, «Ἀμάρτησα ἐνώπιον τοῦ Κυρίου», πῆρε τή διαβεβαίωση: «Καί ὁ Κύριος συγχώρησε τό ἁμάρτημά σου»¹⁶.

Ἡ παντοδύναμη μετάνοια ἔσωσε πόλεις καί χῶρες, ἀνακαλώντας καταδίκες ἀποφασισμένες ἀπό τόν Θεό. Ἡ πολυάνθρωπη πόλη τῆς Νινευή μέ τή μετάνοιά της ἀπέτρεψε τήν καταστροφή της, καταστροφή πού εἶχε ἐξαγγεῖλει στους κατοίκους της ὁ προφήτης Ἰωνᾶς μέ θεία προσταγή. Ἔτσι, ὁ προφήτης μάταια περίμενε ἔξω ἀπό τήν πόλη τήν ἐκπλήρωση τῆς προφητείας του¹⁷.

Στόν ἀσεβῆ βασιλιά τοῦ Ἰσραήλ Ἀχαάβ, λάτρη τῶν εἰδώλων καί θανάσιμο διώκτη τῶν πιστῶν στόν ἀληθινό Θεό ὑπηκόων του, γνωστοποιήθηκε ἡ θεία ἀπόφαση καταδίκης σέ θάνατο μέσω τοῦ μεγάλου προφήτη Ἠλία. Ἀλλά ὁ Ἀχαάβ κατανύχθηκε κι ἔκλαψε. Κι ἐκείνη ἡ σύνομη κατάνυξη, ἐκεῖνα τά λιγοστά δάκρυα τοῦ βασιλιᾶ πού ζοῦσε ὡς τότε μέσα στήν ἀσέβεια, δέν πῆγαν χαμένα. Γι' αὐτό καί ὁ Κύριος ἀκύρωσε τήν ἀπόφασή Του, λέγοντας στόν προφήτη: «Εἶδες πῶς κατανύχθηκε ὁ Ἀχαάβ μπροστά μου; Δέν θά στείλω, λοιπόν, τήν τιμωρία...»¹⁸.

16. Β΄ Βασ. 12:13.

17. Βλ. Ἰων. 3:1-4:5.

18. Γ΄ Βασ. 20:29.

“Όλη ή Άγία Γραφή καί όλη ή Έκκλησιαστική Ίστορία εΐναι γεμάτες από άναρίθμητα παραδείγματα, πού αποδεικνύουν τή μεγάλη δύναμη τής μετάνοιας.

Στό *Λειμωνάριο* διαβάζουμε: «Κάποιος φονιάς πιάστηκε στήν πόλη Άρσενοΐτη τής Θηβαΐδας καί ύστερ' από πολλά βασανιστήρια καταδικάστηκε σέ θάνατο μέ αποκεφαλισμό. Καθώς, λοιπόν, όδηγοΰνταν από τούς στρατιώτες στόν τόπο τής εκτελέσεως, κάπου έξι μίλια έξω από τήν πόλη —γιατί εκεί είχε κάνει τόν φόνο—, κάποιος μοναχός τόν ακολουθοΰσε από κοντά. Βλέποντάς τον ό φονιάς, τόν ρώτησε:

— Άλήθεια, άββά, δέν έχεις κελί καί εργόχειρο;

— Καί κελί έχω, άδελφέ, καί εργόχειρο, αποκρίθηκε ό μοναχός.

— Καί γιατί δέν κάθεται στό κελί σου νά κλαΐς τίς άμαρτίες σου; τόν ρώτησε ό μελλοθάνατος.

— Έπειδή, άδελφέ, παραμελῶ πολύ τήν ψυχή μου. Έρχομαι, λοιπόν, νά δῶ πῶς θά πεθάνεις, μήπως έτσι έρθω σέ κατάνυξη.

— Άββά, τοϋ λέει τότε εκείνος, πήγαινε στό κελί σου, κάθισε εκεί καί ευχαρίστησε τόν Θεό πού μᾶς έσωσε. Γιατί άφότου Έκεΐνος έγινε άνθρωπος καί πέθανε γιά μᾶς, κανείς άνθρωπος δέν πεθαίνει πιά τόν αιώνιο θάνατο»¹⁹.

Νά καί μία άλλη εξίσου κατανυκτική καί διδακτική διήγηση: «Κοντά σέ μία πόλη, όπου βρισκόταν ένα γυναικειο μοναστήρι, άσκήτευε ένας εγκλειστος μοναχός, πού είχε αξιωθει νά λάβει από τόν Θεό τό προορατικό χάρισμα. Στήν πόλη εκείνη ζοϋσε μία πόρνη γνωστή σ' όλους τούς κατοίκους. Κάποτε ό άσκητής είδε έναν φωτεινό δρόμο, πού ξεκινούσε από τό γυναικειο μοναστή-

19. Πρβλ. *Λειμωνάριον*, κεφ. 71.

ρι καί κατέληγε στόν οὐρανό. Στόν δρόμο βάδιζε μέ πολλή χαρά μιά ψυχή, πού, ὀδηγημένη ἀπό ἀγγέλους, πλησίαζε κίολας στίς πύλες τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ ἀσκητής ἔστειλε ἀμέσως τόν ὑποτακτικό του στό γυναικεῖο μοναστήρι γιά νά μάθει ποιά ἀπό τίς μοναχές εἶχε ἀποβιώσει. Ὁ ὑποτακτικός, ἐπιστρέφοντας, γνωστοποίησε στόν γέροντά του ὅτι καμιά μοναχή δέν εἶχε φύγει ἀπό τόν κόσμο· εἶχε, ὅμως, βρεθεῖ ἀναπάντεχα νεκρή μπροστά στήν πύλη τῆς μονῆς ἢ γνωστή πόρνη τῆς πόλης. Ἀπορημένος ὁ ἀσκητής, ἄρχισε νά προσεύχεται στόν Θεό, παρακαλώντας Τον νά τοῦ ἐξηγήσει τό ὄραμα. Καί ἔλαβε τήν ἐξῆς ἀποκάλυψη: «Ἡ ψυχή τῆς πόρνης ἦταν ἐκείνη πού εἶδες ν' ἀνεβαίνει στόν οὐρανό. Σώθηκε, ἐπειδή ἀποφάσισε ὀριστικά νά μετανοήσει καί νά διορθωθεῖ. Πῆγε, μάλιστα, στό μοναστήρι μέ σκοπό νά ἐγκαταβιώσει σ' αὐτό. Τελειώθηκε, βέβαια, στήν πύλη του, πρὶν προλάβει νά ἐκπληρώσει τόν σκοπό της. Ἀλλά ἔτσι θέλησε ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος, πάντως, τήν καλή της πρόθεση τή δέχτηκε σάν πράξη»²⁰.

Στίς δύο παραπάνω διηγήσεις βλέπουμε νά ἐκπληρώνονται οἱ ὑποσχέσεις τοῦ Εὐαγγελίου. Πόσα τέτοια περιστατικά περιέχονται καί στό ἴδιο τό Εὐαγγέλιο! Ὁ τελώνης ἦρθε στόν Ναό φορτωμένος μέ ἁμαρτίες καί βγῆκε ἀπό τόν Ναό δικαιωμένος γιά τήν ταπείνωση καί τή μετάνοιά του²¹. Ἕνας ἄλλος τελώνης, ὁ Ζακχαῖος, μόλις ἀποφάσισε νά διορθωθεῖ, ὀνομάστηκε «γιός τοῦ Ἀβραάμ» ἀπό τόν Κύριο, ὁ ὁποῖος ἀμέσως ἔλεψε καί τόν ἴδιο καί τήν οἰκογένειά του: «Σήμερα ἦρθε ἡ σωτηρία σέ τοῦτο τό σπίτι»²². Ἡ πόρνη, μόλις ἔπεσε στά πό-

20. Σ.τ.Μ.: Πρβλ. *Τὸ Μέγα Γεροντικόν*, τ. 3, κεφ. Γ', 293.

21. Βλ. Λουκ. 18:9-14.

22. Λουκ. 19:9.

δια του Σωτήρα, αντικαθιστώντας την αγάπη προς την αμαρτία με την αγάπη προς τον Θεό, Τόν άκουσε να λέει: «Οί πολλές της αμαρτίες συγχωρήθηκαν, γιατί αγάπησε πολύ»²³. Ο ληστής που σταυρώθηκε στα δεξιά του Θεανθρώπου, έλαβε τη σωτηρία στα τελευταία λεπτά της θεελλώδους ζωής του. Μόλις ταπεινώθηκε, παραδέχθηκε την ένοχή του. Μόλις παραδέχθηκε την ένοχή του, ανοίχθηκαν τά μάτια της ψυχής του και αναγνώρισε τον σταυρωμένο πλάι του Θεάνθρωπο. Μόλις Τόν αναγνώρισε, εξομολογήθηκε. Και μόλις εξομολογήθηκε, έλαβε την ύπόσχεση της αιώνιας μακαριότητας²⁴. Πρόκειται για ένα γεγονός που βρίσκεται σε τέλεια αντιστοιχία με τη διδασκαλία του Ευαγγελίου. Ο Κύριος τό είχε πει απερίφραστα: «Όποιος πιστεύει σ' έμένα, και αν πεθάνει, θά ζήσει»²⁵. Και: «Δέν ήρθα να καλέσω σε μετάνοια τούς δικαίους, αλλά τούς αμαρτωλούς»²⁶.

Μή νομίζετε πώς ήταν ξεχωριστά καλότυχοι οί αμαρτωλοί που έζησαν στα χρόνια της παρουσίας του Σωτήρα μας στή γη. Καλότυχοι ήταν μόνο εκείνοι που μετανόησαν και εξομολογήθηκαν τίς αμαρτίες τους. Άπεναντίας, εκείνοι που αρνήθηκαν να πάρουν τό παντοδύναμο φάρμακο της μετάνοιας, εκείνοι που παρέμειναν στήν αμαρτία, χάθηκαν από την αμετανοησία και τη σκληροκαρδία τους. Έμεις δέν ζοῦμε στόν καιρό του Χριστού. Όσο, κανείς και τίποτα δέν μās εμποδίζει να νιώσουμε την ευτυχία των αμαρτωλών που μετανόησαν μπροστά στον ίδιο τον Κύριο. Έκείνος είπε στους πιστούς Του όλων των αιώνων: «Θά είμαι μαζί σας πάντοτε, ως τη συντέλεια του κόσμου»²⁷.

23. Λουκ. 7:47.

24. Βλ. Λουκ. 23:39-43.

25. Ίω. 11:26.

26. Ματθ. 9:13.

27. Ματθ. 28:20.

“Όταν θά βρεθεῖς μπροστά στον πνευματικό γιά νά ἐξομολογηθεῖς, ἐκεῖνος θά ἐπιβεβαιώσῃ αὐτή τήν ἀλήθεια, λέγοντάς σου: «Ἀδελφέ, δι’ ὃ ἦλθες πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς ἐμέ, μὴ αἰσχυνθῆς· οὐ γὰρ ἐμοὶ ἀναγγέλλεις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ, ἐν ᾧ ἴστασαι»²⁸. Θά σταθεῖς, λοιπόν, μπροστά στον ἴδιο τὸν Κύριο. Ἀπ’ Αὐτόν θά ζητήσεις καὶ ἀπ’ Αὐτόν θά λάβῃς τὸ μεγάλο καὶ πλούσιο ἔλεος, τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν.

Γιατί καθυστερεῖς, γιατί διστάζεις, γιατί ἀμφιβάλλεις, δίνοντας χαρά καὶ θάρρος στον διάβολο; Θά πεῖς: “Διστάζω καὶ ἀμφιβάλλω, γιατί οἱ ἁμαρτίες μου εἶναι πολλές, βαριές καὶ ριζωμένες στὴν ψυχὴ μου ἀπὸ τὴ συνήθεια. Ἀπὸ τίς ἀλλεπάλληλες πτώσεις οἱ ψυχικὲς μου δυνάμεις κατέπεσαν. Αἰσθάνομαι ἐξασθενημένη τὴν ἴδια μου τὴν προαίρεση”. Ἐντάξει! Οἱ ἁμαρτίες σου εἶναι βαριές. Ἡ ἀρρώστια σου εἶναι ἀθεράπευτη ἀπ’ ὅλους τοὺς γιατροὺς, ὄχι ὅμως ἀπὸ τὸν Γιατρό, τὸν παντοδύναμο καὶ πανάγαθο Κύριο. Ὁ δισταγμὸς καὶ ἡ δειλία σου θά δικαιολογοῦνταν κάπως, ἂν ὑπῆρχε κίνδυνος νά μὴ σέ δεχθεῖ ὁ Γιατρός, ἂν Ἐκεῖνος σέ ἀποστρεφόνταν μέ περιφρόνηση καὶ σ’ ἔδιωχνε μέ ὀργή. Ἀλλά δέν σέ ἀποστρέφεται καὶ δέν σέ διώχνει. Ἀπεναντίας, σέ καλεῖ, σέ παρακαλεῖ, μάλιστα, νά πᾶς κοντά Του! Δέν θά σέ μαλώσει. Καμιά σκληρὴ λέξη δέν θά βγεῖ ἀπὸ τὸ στόμα Του. Δέν θέλει παρά νά σοῦ χαρίσῃ τὴ συγχώρηση καὶ τὴ θεραπεία. “Ἐλᾶτε νά συζητήσουμε”, λέει ὁ Κύριος. “Κι ἂν οἱ ψυχές σας ἀπὸ τίς ἁμαρτίες εἶναι πορφυρόχρωμες, θά τίς κάνω λευκές σάν τὸ χιόνι. Ἄν, πᾶ-

28. Σ.τ.Μ.: *Μικρὸν Εὐχολόγιον ἢ Ἀγιασματάριον*, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1981⁸, σελ. 135 (Ἀκολουθία τῶν Ἐξομολογουμένων).

λι, εἶναι κόκκινες, θά τις ἀσπρίσω σάν τό καθαρό μαλάι»²⁹.

Ὁ σκοπός τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ στή γῆ ἦταν ἡ λύτρωση τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων ἀπό τήν ἁμαρτία, πού τις εἶχε ὑποδουλώσει, καί ἡ ἀποκατάσταση τῆς θείας εἰκόνας σ' αὐτές. «Αὐτός εἶναι ὁ Ἄμνος τοῦ Θεοῦ, πού παίρνει πάνω Του τήν ἁμαρτία τῶν ἀνθρώπων»³⁰, μαρτυρεῖ γιά τόν Κύριο Ἰησοῦ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Ἡ θεραπεία τῶν σωμάτων ἀπό τις ἀρρώστιες ἦταν ἀπλῶς ἀπόδειξη τῆς θεραπείας τῶν ψυχῶν ἀπό τήν ἁμαρτία. Ὅταν ἔφεραν τόν παράλυτο μπροστά στόν Κύριο, Ἐκεῖνος τοῦ εἶπε: «Θάρρος, παιδί μου, σοῦ συγχωρήθηκαν οἱ ἁμαρτίες σου». Τότε μερικοί ἀπό τούς γραμματεῖς, πού βρίσκονταν ἐκεῖ, εἶπαν μέσα τους ὅτι βλασφήμησε. Καί ὁ Κύριος, πού εἶδε τις σκέψεις τους, παρατήρησε: «Γιατί κάνετε πονηρές σκέψεις; Τί εἶναι εὐκολότερο νά πῶ, “Σοῦ συγχωροῦνται οἱ ἁμαρτίες” ἢ “Σήκω καί περπάτα”; Γιά νά μάθετε, λοιπόν, πώς ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου ἔχει τήν ἐξουσία νά συγχωρεῖ ἁμαρτίες πάνω στή γῆ...» —στράφηκε τότε στόν παράλυτο καί τοῦ εἶπε: «... Σήκω, πάρε τό κρεβάτι σου καί πήγαινε στό σπίτι σου»³¹.

Ἄν κι ἐσύ εἶσαι τόσο παραλυμένος ἀπό τήν ἁμαρτία, πού ἔχεις χάσει ἀκόμα καί τήν προαίρεση γιά τό ἀγαθό, ἂν εἶσαι λεπρός, κουφός καί τυφλός ψυχικά, ἂν εἶσαι τόσο ἀπόλυτα ὑποταγμένος στόν διάβολο, πού ἔχεις γίνει σάν δαιμονισμένος, μή διστάζεις νά προστρέξεις στή μετάνοια. Καί θ' ἀκούσεις: “Σοῦ συγχωροῦνται οἱ ἁμαρτίες”. Ὁ Θεός εἶναι ὁ Πλάστης καί τῆς καρδιάς καί τοῦ νοῦ καί τῆς θελήσεώς σου. Τά ἔφθειρες ἐσύ αὐτά μέ

29. Ἦσ. 1:18.

30. Ἰω. 1:29.

31. Ματθ. 9:2-6.

τὴν ἁμαρτία; Ὁ Πλάστης μπορεῖ τὴ ρυπαρὴ καρδιά νά τὴν ξανακάνει καθαρὴ, τὸν σκοτισμένο νοῦ νά τὸν φωτίσει μὲ τὴν παντοδύναμη ἀλήθεια Του, τὴν αἰχμαλωτισμένη καὶ ἐξουθενωμένη ἀπὸ τὴν ἁμαρτία θέλησὶ σου νά τὴν ἐλευθερώσει καὶ νά τὴ στηρίξει στὴν ἀρετή. Ἔτσι, θά ξαναφέρει στὴν ψυχὴ σου τὴ χαρὰ μαζί μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, ἐλπίδα πού τρέφεται ἀπὸ τίς νίκες τῆς θελήσεώς σου κατὰ τῆς ἁμαρτίας.

Κανεῖς, ὥστόσο, ἄς μὴ συλλογιστεῖς πονηρά: «Εὐκόλα παίρνομε τὴ συγχώρηση μὲ τὴ μετάνοια. Αὐτὴ ἢ εὐκολία μοῦ ἐπιτρέπει νά εἶμαι ἐπεικὴς μὲ τὸν ἑαυτό μου καὶ νά παραδίνομαι σέ ἁμαρτωλὲς ἀπολαύσεις. Ἀκόμα περισσότερο, μοῦ ἐπιτρέπει νά ἐπαναλαμβάνω βαριές πτώσεις». Ὁχι! Ἡ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν μέσω τῆς μετάνοιας δέν δίνεται μὲ τέτοιους ὅρους. Δίνεται μὲ τὴν προϋπόθεση ὅτι θά πάψει ἡ διάπραξη τῶν θανάσιμων ἁμαρτημάτων. Αὐτὸ γίνεται φανερό ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου πρὸς τὴ μοιχαλίδα πού τοῦ ἔφεραν οἱ Φαρισαῖοι γιὰ νά τὴν κρίνει. Τὴ συγχώρησε, ἀλλὰ τῆς εἶπε: «Πήγαινε, κι ἀπὸ ἴδῳ καὶ πέρα μὴν ἁμαρτάνεις πιά»³². Τὴν ἴδια ἐντολὴ ἔδωσε καὶ στὸν παράλυτο πού θεράπευσε στὴ Βηθεσδά, προσθέτοντας ἐδῶ, σέ περίπτωση παραβάσεώς της, τὴν ἀπειλὴ αὐστηρῆς τιμωρίας: «Βλέπεις, ἔχεις γίνει καλὰ ἀπὸ ἴδῳ καὶ πέρα μὴν ἁμαρτάνεις, γιὰ νά μὴν πάθεις τίποτα χειρότερο»³³.

Ἔτσι ἀντιλαμβάνονταν τὰ λόγια τοῦ Θεανθρώπου οἱ ὄσιοι πατέρες τῆς ἐρήμου, ἔτσι τὰ τηροῦσαν, ἔτσι δίδασκαν καὶ τοὺς ἀδελφούς. Ὁ ἀββάς Ποιμίν, ὅταν ρωτήθηκε, «Τί εἶναι μετάνοια γιὰ τὴν ἁμαρτία;», ἀπάντησε: «Τὸ νά μὴν τὴν ξανακάνει κανεῖς. Γι' αὐτὸ ὀνομάστηκαν

32. Ἰω. 8:11.

33. Ἰω. 5:14.

ἄμωμοι οἱ δίκαιοι, ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἄφησαν τίς ἁμαρτίες κι ἔγιναν δίκαιοι»³⁴.

Ὁ μεγάλος διδάσκαλος τῶν μοναχῶν ἄββας Ἰσαάκ ὁ Σύρος λέει γι' αὐτούς πού ἐπανειλημμένα ἁμαρτάνουν, ἐλπίζοντας σέ κατοπινὴ μετάνοια: «Ὅποιος γλιστρᾶ γιὰ δευτέρη φορά (σέ ἁμαρτία), ἐλπίζοντας σέ μετάνοια, συμπεριφέρεται μέ πανουργία στὸν Θεό. Αὐτὸς πεθαίνει αἰφνίδια καί δέν φτάνει στὸν καιρὸ πού προσδοκοῦσε, γιὰ νά ἐκπληρώσει τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς»³⁵. Ὁ ἄββας Ἰσαάκ ἀναφέρεται, βέβαια, στὶς θανάσιμες ἁμαρτίες, ὅχι στὴ ροπή πρὸς τὴν ἁμαρτία, πού ὀφείλεται στὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία, ροπή γιὰ τὴν ὁποία οἱ ἅγιοι μετανοοῦσαν καθημερινά, καθὼς καί σ' αὐτούς ἀκόμα ὑπῆρχε ἐν μέρει.

Ἄλλὰ κι ἂν ἀπὸ κακὴ συνήθεια καί ἀποδυνάμωση τῆς ψυχῆς, παρασυρμένος ἴσως βίαια ἀπὸ τὴν ὄρμη τῆς σάρκας, δέν μπορεῖς ν' ἀποφύγεις θανάσιμες ἁμαρτίες —αὐτὲς πού κατεξοχὴν ὀνομάζονται πτώσεις—, μὴν παραδίνεσαι στὴν ἀπόγνωση, στὴν ὁποία μέ λύσσα σέ σέρνουν. Διδάξου ἀπὸ τὴ σοφία τοῦ ὀσίου Σισώη τοῦ Μεγάλου, στὸν ὁποῖο κάποτε εἶπε ἓνας ἀδελφός μέ λύπη:

- Τί νά κάνω, ἄββά, πού ἔπεςα;
- Νά σηκωθεῖς πάλι, ἀποκρίθηκε ὁ γέροντας.
- Σηκώθηκα καί ξανάπεςα, εἶπε ὁ ἀδελφός.
- Νά σηκωθεῖς πάλι καί πάλι, ἐπέμεινε ὁ γέροντας.
- Ὡς πότε; ρώτησε ὁ ἀδελφός.
- Ὡς τὸ τέλος σου, ἀπάντησε ὁ ἄββας³⁶.

34. *Τὸ Γεροντικόν*, Ἄββας Ποιμὴν, ἀπόφθεγμα ρκ'.

35. Ἄββᾶ Ἰσαάκ τοῦ Σύρου, ὁ.π., Ξ', 4.

36. Πρβλ. *Τὸ Γεροντικόν*, Ἄββας Σισώης ὁ Μέγας, ἀπόφθεγμα λη'.

Ὁ γνήσιος δοῦλος τοῦ Θεοῦ φυλάγεται ὄχι μόνο ἀπό ἀμαρτωλά ἔργα καί λόγια, ἀλλά καί ἀπό ἀμαρτωλούς λογισμούς καί ἀπό ἀμαρτωλά αἰσθήματα. Γιά τήν πιστότητα του στόν Κύριο, Ἐκεῖνος τοῦ χαρίζει μεγάλα πνευματικά δῶρα. Ἄφθονα τέτοια δῶρα εἶχε ἀξιωθεῖ νά λάβει ὁ ἀββάς Σιλουανός, μοναχός τῆς Σκήτεως καί ἔπειτα ἀσκητής τοῦ Σινᾶ. Καί ὅταν τόν ρώτησαν μέ ποιό τρόπο τά εἶχε ἀποκτήσει, ἀπάντησε: «Ποτέ δέν ἄφησα νά μπεῖ στήν καρδιά μου λογισμός πού νά παροργίζει τόν Θεό»³⁷.

Ἄν ἔχεις φυλάξει τόν ἑαυτό σου ἀπό θανάσιμες ἀμαρτίες, μή σκέφτεσαι ὅτι δέν χρειάζεσαι καί πολύ τή μετάνοια. Μπορεῖ νά φαίνονται σ' ἐσένα ἐλαφριές οἱ ἀμαρτίες σου, ἀλλά δέν ξέρεις ποιό εἶναι τό βάρος τους στή ζυγαριά τῆς θείας δικαιοκρισίας. «Ἄλλιωῶς κρίνει ὁ Θεός καί ἀλλιωῶς κρίνουν οἱ ἄνθρωποι», εἶπε ἕνας ἅγιος ἐρημίτης λίγο πρῖν ἀπό τήν κοίμησή του, κάνοντας ἀπολογισμό τῆς ἀσκητικῆς του ζωῆς³⁸.

Ὁ νομοδότης τοῦ ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, ὁ θεόπτης Μωυσῆς, πού σκόρπιζε γύρω του ὄχι μόνο τίς νοπτές ἀκτίνες τῆς προφητείας καί τῆς θαυματουργίας, ἀλλά καί τίς ὄρατες ἀκτίνες τῆς θείας δόξας, ἄφησε κάποτε νά τοῦ ξεφύγει ἕνας ἀπερίσκεπτος λόγος μπροστά στόν λαό, πικραμένος καθῶς ἦταν ἀπό τήν ἀπειθείά του³⁹. Ἰσα πού ἄνοιξε τά χεῖλη του, σύμφωνα μέ τόν ψαλμωδό⁴⁰, προφέροντας μιά φράση ὀλιγοπιστίας, μολονότι ἡ καρδιά του ἦταν γεμάτη πίστη στόν Κύριο. Μέ τή φράση ἐκεί-

37. *Τὸ Μέγα Γερροντικόν*, τ. 3, κεφ. ΙΑ', 77.

38. *Τὸ Γερροντικόν*, Ἀββάς Ἀγάθων, ἀπόφθεγμα κθ'.

39. Βλ. Ἀριθ. 20:10-12.

40. Βλ. Ψαλμ. 105:33.

νη ήθελε νά δείξει πώς οί Ίσραηλίτες ήταν ανάξιοι γιά οποιαδήποτε θαυματουργική εϋεργεσία, λόγω τής ανυπακοής καί, γενικά, τής άσέβειάς τους. Η άσέβεια αϋτή, όπως υπέθεσε εκείνος, έξασθένιζε κατά κάποιο τρόπο τή θεία χάρη, ή όποία ήταν πιά άνίσχυρη καί άνεπαρκής γιά τήν πραγματοποίηση τοϋ θαύματος.

Νά ποιά ήταν ή άμαρτία τοϋ προφήτη, μιά άμαρτία φαινομενικά άθώα καί άσήμαντη. Άλλά καί μιά τέτοια άμαρτία, όταν γίνεται από έναν άνθρωπο άγιο, έναν άνθρωπο πλούσιο σέ καλά έργα καί θεϊα χαρίσματα, κρίνεται αϋστηρά από τόν Θεό. Αϋστηρά, λοιπόν, κρίθηκε καί τούτη ή άμαρτία τοϋ Μωυσή. Έτσι, όχι μόνο καταγγέλθηκε, όχι μόνο καταχωρίστηκε στήν Άγία Γραφή, γιά τήν πληροφόρηση όλου τοϋ Ισραηλιτικού λαοϋ καί όλου τοϋ κόσμου πού θά πίστευε μελλοντικά στόν άληθινό Θεό, αλλά καί τιμωρήθηκε μέ πρόσκαιρη ποινή, τή στέρνηση τής εισόδου του στή γή τής έπαγγελίας.

Ο Μωυσής, πού γνώριζε καί τή δύναμη τής προσευχής καί τήν άπεραντοσύνη τής θείας εϋσπλαχνίας, προσευχήθηκε θερμά στόν Θεό⁴¹, παρακαλώντας Τον νά ανακαλέσει τήν άπόφασή Του, αλλά δίχως άποτέλεσμα. Ο Μωυσής, πού τόσες φορές είχε προσευχηθεϊ γιά τόν Ισραηλιτικό λαό, άποτρέποντας τή δίκαιη τιμωρία του από τόν Θεό, προσευχήθηκε τώρα γιά τόν έαυτό του, αλλά δέν εισακούστηκε. Τό ειπε ό ίδιος: «Ο Κύριος μέ παρέβλεψε... καί δέν μέ άκουσε»⁴².

Στήν Άγία Γραφή δέν είναι τίποτα γραμμένο άσκοπα. Ποιός νά είναι, λοιπόν, ό σκοπός τής μνεϊας τοϋ περιστατικού αϋτοϋ στήν Παλαιά Διαθήκη; Άσφαλώς ή νοϋθέτηση καί ό παραδειγματισμός μας, ώστε καί τίσ μικρές

41. Βλ. Δευτ. 3:23-25.

42. Δευτ. 3:26.

ἀκόμη ἁμαρτίες νά τίς ἀποφεύγουμε μέ κάθε ἐπιμέλεια, μή θεωρώντας τες μηδαμινές· καί ὅταν ἀθέλπτα τίς διαπράττουμε, νά καθαριζόμαστε μέ τή μετάνοια. Ἀλήθεια, πόσο ἁμαρτάνουμε ἀπό ἄγνοια ἢ ἀδυναμία! Πόσο ἁμαρτάνουμε παρασυρμένοι ἀπό τόν περισπασμό ἢ ἀπό τό κακό παράδειγμα τῶν ἄλλων ἢ ἀπό συγκατάβαση στούς ἄλλους! Πόσο ἁμαρτάνουμε, κατακρίνοντας τόν πλησίον ἢ δείχνοντάς του σκληρότητα! Ζοῦμε ξένοιαστα, ἐνῶ τά χειρόγραφα τῶν ἁμαρτιῶν μας πληθαίνουν. Αὐτό τό γνώριζε ὁ δίκαιος Ἰώβ, γι' αὐτό καθημερινά προσευχόταν καί πρόσφερε θυσίες στόν Θεό γιά τά παιδιά του. «Ἴσως τά παιδιά μου ἁμάρτησαν μέ τή σκέψη τους στόν Θεό», σκεφτόταν κι ἔκανε ἔτσι ὅλες τίς μέρες τῆς ζωῆς του»⁴³. Γνώρισμα τοῦ ἐνάρετου ἀνθρώπου εἶναι νά μὴν ἐμπιστεύεται καθόλου στήν ἀρετή του καί νά βρίσκεται σέ διαρκή μετάνοια.

Ἄν ξεφύγουμε ἀπό τόν περισπασμό, πού μᾶς τυφλώνει ψυχικά, καί ἐπιδοθοῦμε στήν ἐξέταση τοῦ ἑαυτοῦ μας, συγκρίνοντας τήν πνευματική κατάσταση στήν ὁποία βρισκόμαστε μ' ἐκείνη στήν ὁποία θά ἔπρεπε νά βρισκόμαστε, σύμφωνα μέ τή διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τότε ἀσφαλῶς θ' ἀναγνωρίσουμε πὼς οἱ μικρές τάχα ἁμαρτίες μας εἶναι μεγάλες καί κολάσιμες, εἶναι ἄξιες ἀκατάπαυστου κλαυθμοῦ καί μετάνοιας.

Ἄς ἀνοιξοῦμε τήν Καινή Διαθήκη, γιά νά δοῦμε πὼς πρέπει νά εἴμαστε. Λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος προέρχεται ἀπό τή γῆ καί εἶναι χωματένιος· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος, προέρχεται ἀπό τόν οὐρανό. Ὅπως ἦταν ὁ χωματένιος Ἀδάμ, ἔτσι εἶναι καί ὅσοι ἀπό τούς ἀπογόνους του ἀνήκουν στόν παλιό

43. Ἰώβ 1:5.

κόσμο· καί ὅπως εἶναι ὁ ἐπουράνιος (Κύριος), ἔτσι εἶναι καί ὅσοι ἄνθρωποι περιμένουν τόν οὐράνιο κόσμο. Καί ὅπως φορέσαμε τήν εἰκόνα τοῦ χωματένιου, ἔτσι θά φορέσουμε καί τήν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ»⁴⁴.

Μόλις ἀρχίσουμε νά ζοῦμε, μόλις ἀρχίσουμε νά ὑπάρχουμε, ντυνόμαστε τήν πεσμένη εἰκόνα τοῦ προπάτορά μας Ἄδάμ. Συλλαμβανόμαστε καί γεννιόμαστε, ἀφενός, μέ σῶμα πού ὑπόκειται στίς ἀρρώστιες καί στόν θάνατο, καί, ἀφετέρου, μέ ψυχή μολυσμένη ἀπό τήν ἁμαρτία. Συλλαμβανόμαστε καί γεννιόμαστε, ἔχοντας τόν σπόρο τῆς ἁμαρτίας σπαρμένο σ' ὀλόκληρη τή φύση μας, ἔχοντας τό δηλητήριο τῆς ἁμαρτίας ἀπλωμένο σ' ὅλα τά μέρη τῆς ψυχῆς μας καί σ' ὅλα τά μέλη τοῦ σώματός μας. «Μέσα σέ ἀνομίες μέ συνέλαβε καί μέσα σέ ἁμαρτίες μέ γέννησε ἡ μητέρα μου»⁴⁵. Μ' αὐτόν τόν τρόπο ὅλο τό ἀνθρώπινο γένος ἀχρειώθηκε καί ἀχρειώνεται, νεκρώθηκε καί νεκρώνεται ἀπό τήν ἁμαρτία. Γιατί ἡ ἁμαρτία ἔχει μολύνει τήν ἴδια τή ρίζα τοῦ γένους, τόν γενάρχη μας Ἄδάμ.

Κατά τήν ἀνάπλασή μας μέ τή λύτρωση, ἔπρεπε ν' ἀποκοπεῖ ἀπό τό γένος μας ἡ ρίζα, πού ἀκατάπαυστα μετέδιδε σ' ὅλα τά κλαδιά τή θανατηφόρα μόλυνση, καί ν' ἀντικατασταθεῖ ἀπό μίαν ἄλλη ρίζα, πού θά μετέδιδε ζωή, ἀφθαρσία, ἀγιότητα. Τό ἀνθρώπινο γένος, δηλαδή, χρειαζόταν ἕναν νέο γενάρχη. Καί τέτοιος γενάρχης ἐγίνε ὁ Κύριος, πού εὐδόκησε νά ἔρθει ἀπό τόν οὐρανό, νά συλληφθεῖ ἀπό τήν Παρθένο δίχως ἀνδρικό σπέρμα καί δίχως πάθος, καί νά γίνε ὡς πρὸς τήν ἀνθρώπινη φύση Του ἀπόγονος τοῦ Ἄδάμ. Ὁ Ἄδάμ καί πολλοί ἄλλοι ἄνθρωποι προηγήθηκαν τοῦ Ἰησοῦ ὡς πρὸς τήν ἐπίγεια

44. Α' Κορ. 15:47-49.

45. Ψαλμ. 50:7.

γέννηση. Ὁ Ἰησοῦς προηγήθηκε τοῦ Ἀδάμ καί ὅλων τῶν ἀνθρώπων ὡς πρὸς τὴ «γέννηση» ἀπὸ τὸν τάφο καί τὸν θάνατο, δηλαδή ὡς πρὸς τὴν ἀνάστασιν⁴⁶. Ὁ Ἀδάμ καί οἱ ἄλλοι πρόγονοι τοῦ Ἰησοῦ ἔγιναν ἀπόγονοί Του, καθὼς ξαναγεννήθηκαν πνευματικά στὸν καινούργιο κόσμον Του. Ἔτσι, ὁ Κύριος, ὡς πρῶτος ἀναστημένος ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, ἔγινε ὁ πρωτότοκος τῆς νέας ἀνθρωπότητας καί ἡ ἀρχὴ τῆς⁴⁷. Εἶναι ὁ πρῶτος ἄνθρωπος πού ἀνέβηκε στὸν οὐρανὸ καί κάθησε στὰ δεξιά τοῦ Θεοῦ⁴⁸. Εἶναι ὁ «Πατέρας τοῦ μελλοντικοῦ αἵωνα»⁴⁹, ὁ πρῶτος τοῦ ἁγίου γένους τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Θεοῦ.

Ἐμεῖς, πού φορᾶμε τὴν εἰκόνα τοῦ χωματένιου παλαιοῦ Ἀδάμ, γιὰ ν' ἀποκοποῦμε ἀπὸ τὸ πεσμένο γένος ἐκεῖνου καί νά ἐνταχθοῦμε στό εὐλογημένο γένος τοῦ νέου Ἀδάμ, τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νά γεννηθοῦμε ξανά ἀπὸ τὴ θεία χάρις⁵⁰. «Ἄν δέν γεννηθεῖ κανεὶς ἀπὸ τὸ νερό (τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος) καί ἀπὸ τὸ Πνεῦμα», μᾶς λέει ὁ νέος Ἀδάμ, «δέν μπορεῖ νά μπεῖ στή βασιλεία τοῦ Θεοῦ»⁵¹. Γεννιόμαστε στή νέα ζωὴ τῆς χάριτος μέ τὸ ἅγιο Βάπτισμα, μέ τὸ ὁποῖο ἐντασσόμαστε στό γένος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καί γινόμαστε παιδιὰ τοῦ Πατέρα στὸν καινούργιο κόσμον, ὅπως εἶπε ὁ ἀπόστολος: «Ὅσοι βαπτισθήκατε στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἔχετε ντυθεῖ τὸν Χριστό»⁵². «Τὸ Πνεῦμα πού λάβατε (στό Βάπτισμα)... σᾶς κάνει παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα μᾶς δίνει τὸ θάρρος νά λέμε στὸν Θεό: "Ἀββᾶ, Πατέρα μου!"»⁵³. Ὡστόσο, γιὰ νά παραμείνουμε παιδιὰ τοῦ Θεοῦ,

46. Βλ. Μαθ. 27:52-53.

48. Βλ. Πράξ. 7:55-56.

50. Βλ. Ἰω. 3:3, 7.

52. Γαλ. 3:27.

47. Πρβλ. Κολ. 1:18.

49. Ἦσ. 9:6.

51. Ἰω. 3:5.

53. Ρωμ. 8:15.

πρέπει νά ζοῦμε ὄχι σαρκικά ἀλλά πνευματικά, ὄχι δηλαδή σύμφωνα μέ τίς ὁρμές τῆς σάρκα ἀλλά σύμφωνα μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Πνεύματος. «Γιατί ὅσοι καθοδηγοῦνται ἀπό τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, αὐτοί εἶναι παιδιά τοῦ Θεοῦ»⁵⁴. Ἀπεναντίας, «ὅποιος δέν ἔχει τό Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, αὐτός δέν ἀνήκει στόν Χριστό»⁵⁵. Ὑπάρχει, ἄραγε, μέσα μας αὐτό τό σημάδι, αὐτό τό γνώρισμα τῶν παιδιῶν τοῦ Θεοῦ; «Τό ἴδιο τό Ἅγιο Πνεῦμα δίνει μαρτυρία μαζί μέ τό δικό μας πνεῦμα πώς εἴμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ»⁵⁶;

Τό κρίσιμο αὐτό ἐρώτημα κυριαρχοῦσε στόν νοῦ τῶν ὀσίων πατέρων τῆς ἐρήμου κατά τήν αὐτοεξέτασή τους, αὐτοεξέταση πού τούς βύθιζε σέ μίαν ἄβυσσο μετάνοιας καί κλαυθμοῦ. Ἄς ἀκούσουμε τόν ὄσιο Μακάριο τόν Αἰγύπτιο, πού πολύ δίκαια ἐπονομάστηκε Μέγας:

«Ὅπως στό σῶμα ἡ ζωή δέν διατηρεῖται ἀπ' αὐτό τό ἴδιο, ἀλλά ἀπ' ὅσα βρίσκονται ἔξω καί γύρω του, στή γῆ (δηλαδή ἀπό τήν τροφή, τό νερό καί τά ἐνδύματα), χωρίς τά ὁποῖα δέν μπορεῖ νά ζήσει, ἔτσι καί ἡ ψυχή, ἂν δέν γεννηθεῖ ἀπό τώρα σ' ἐκείνη τή γῆ τῶν ζωντανῶν κι ἂν δέν τραφεῖ πνευματικά ἀπό τήν τροφή πού ὑπάρχει ἐκεῖ, κι ἂν δέν ἀναπτυχθεῖ πνευματικά, ὥστε νά πλησιάσει τόν Κύριο, κι ἂν δέν ντυθεῖ μέ θεϊκά καί μυστικά ἐνδύματα οὐράνιου κάλλους, εἶναι ἀδύνατο νά ζήσει στήν αἰώνια ἀπόλαυση καί ἀνάπαυση. Γιατί ἡ θεία φύση ἔχει καί τόν ἄρτο τῆς ζωῆς —Αὐτόν πού εἶπε, “Ἐγώ εἶμαι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς”⁵⁷— καί τό “νερό τῆς ζωῆς”⁵⁸ καί τό “κρασί πού εὐφραίνει τήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου”⁵⁹ καί τό

54. Ρωμ. 8:14.

56. Ρωμ. 8:16.

58. Ἰω. 4:10. Ἀποκ. 22:17.

55. Ρωμ. 8:9.

57. Ἰω. 6:35.

59. Ψαλμ. 103:15.

“λάδι πού προσφέρει ἀγαλλίαση”⁶⁰ καί πολυποικίλη τροφή τοῦ οὐράνιου Πνεύματος καί οὐράνια φωτεινά ἐνδύματα ἀπό τόν Θεό. Σ’ αὐτά βρίσκεται ἡ αἰώνια ζωὴ τῆς ψυχῆς.

»Ἀλίμονο στό σῶμα πού περιορίζεται στή δική του μόνο φύση, γιατί καταστρέφεται καί πεθαίνει καί ἀλίμονο στήν ψυχὴ πού περιορίζεται στή δική της μόνο φύση, πού ἔχει ἐμπιστοσύνη στά δικά της μόνο ἔργα, πού δέν κοινωνεῖ μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα, γιατί πεθαίνει καί κρίνεται ἀπό τόν Θεό ἀνάξια τῆς αἰώνιας ζωῆς...

»Ἄν, λοιπόν, ἔγινες θρόνος τοῦ Θεοῦ, ἂν κάθισε πάνω σου ὁ οὐράνιος Ἡνίοχος, ἂν ἔγινε ἡ ψυχὴ σου ὁλόκληρη μάτι πνευματικό καί φῶς, ἂν γεύθηκες ἐκεῖνη τήν τροφή τοῦ Πνεύματος, ἂν ἤπιες ἀπό τό νερό τῆς ζωῆς, ἂν φόρεσες τά ἐνδύματα τοῦ μυστικοῦ φωτός, ἂν ὅλα αὐτά πραγματοποιήθηκαν στόν ἐσωτερικό σου ἄνθρωπο μέ κάθε βεβαιότητα, τότε ἀληθινά ζεῖς ἀπό τώρα τήν αἰώνια ζωή, καθὼς ἡ ψυχὴ σου ἀναπαύεται κοντά στόν Κύριο, καί ὅσα ἔχεις ἀποκτήσει τά πῆρες πράγματι ἀπό τόν Κύριο, γιά νά ζεῖς ζωὴ ἀληθινή. Ἄν, ὅμως, τίποτε ἀπ’ αὐτά δέν ἀντιλήφθηκες νά συμβαίνει στόν ἑαυτό σου, τότε νά κλαῖς καί νά λυπᾶσαι καί νά θρηνεῖς, γιατί δέν ἀξιώθηκες ἀκόμα νά λάβεις τόν αἰώνιο καί πνευματικό πλοῦτο, γιατί δέν δέχτηκες ἀκόμα τήν ἀληθινή ζωή. Νά πονᾶς, λοιπόν, γιά τήν πνευματική σου φτώχεια καί νά παρακαλᾷς τόν Κύριο νύχτα καί μέρα, γιατί βρῖσκεσαι μέσα στή δεινὴ ἀνέχεια τῆς ἁμαρτίας. Μακάρι νά πονᾶμε γιά τήν πνευματική μας φτώχεια, παρά νά ζοῦμε ἀμέριμοι, θεωρώντας τόν ἑαυτό μας πλούσιο»⁶¹.

60. Ψαλμ. 44:8.

61. Ὁσίου Μακαρίου τοῦ Μεγάλου, Ὁμιλίες πνευματικά, Α΄, 11-12.

Έπιδιώκοντας τήν ἀληθινή μετάνοια, οἱ μοναχοί πού συναισθάνονταν τήν πνευματική τους φτώχεια, ἀπομακρύνονταν ἀπό τούς ἀνθρώπους, κλείνονταν σέ μικρά κελιά, κρύβονταν σέ σπηλιές καί χαράδρες. Ἀλλά τήν πνευματική τους φτώχεια, τή νέκρωση τῆς ψυχῆς του ἀπό τήν ἁμαρτία, μπορεῖ νά τή δεῖ, φωτισμένος ἀπό τόν Θεό, μόνο ὁ μοναχός πού ἔχει προσδεύσει σημαντικά στήν ἄσκηση. Καί ὅταν τή δεῖ, ἀποφασίζει τελειωτικά νά πεθάνει γιά τόν κόσμο καί νά ἐπιδοθεῖ ὀλοκληρωτικά στήν ἀναζήτηση τῆς αἰώνιας ζωῆς μέσα του.

Ἄς ἀναφερθοῦμε τώρα σέ μιάν ἄλλη αὐτοεξέταση, πιά προσιτή σ' ἐμᾶς τούς ἀρχαρίους. Ὁ Κύριος εἶπε: «Ὅποιος μέ ἀγαπᾶ, θά τηρήσει τόν λόγο μου... Αὐτός πού δέν μέ ἀγαπᾶ, δέν τηρεῖ τά λόγια μου... Ἄν τηρήσετε τίς ἐντολές μου, θά μείνετε πιστοί στήν ἀγάπη μου»⁶². Ὅποιος τηρεῖ τίς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ, αὐτός ἀνήκει στόν Χριστό· ὅποιος δέν τίς τηρεῖ, δέν ἀνήκει στόν Χριστό. Ἡ ἐξέταση τῆς συνειδήσεώς μας μέ κριτήριο τόν νόμο τοῦ Χριστοῦ, τίς εὐαγγελικές ἐντολές, εἶναι ἰδιαίτερα εὐκόλη, ἀπείρως ψυχοφελής καί πλήρως ἀξιόπιστη.

Ἄς δοῦμε, γιά παράδειγμα, ἄν ἔχουμε τηρήσει ἢ ὄχι κάποιες ἐντολές τοῦ Χριστοῦ πού παρατίθενται στό πέμπτο κεφάλαιο τοῦ κατά Ματθαῖον Εὐαγγελίου: Δέν ὀργιστήκαμε χωρίς σοβαρό λόγο ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ μας; Δέν φιλονικήσαμε μέ κανέναν; Δέν εἶπαμε λόγια ἐπιπληκτικά καί προσβλητικά; Δέν ὑπάρχει μέσα μας μνησικακία; Συγκρατηθήκαμε ἀπό βλέμματα, αἰσθήματα καί λογισμούς ἠδυπάθειας; Μήπως ἀνταποδώσαμε κακό στό κακό; ἤμασταν τόσο πράοι, ὥστε νά μὴν ἀντισταθοῦμε στό κακό; Ἀγαπήσαμε τούς ἐχθρούς μας; Δώσαμε

62. Ἰω. 14:23, 24· 15:10.

εὐχές σ' αὐτούς πού μᾶς ἔδωσαν κατάρες; Εὐεργετήσαμε αὐτούς πού μᾶς μισοῦν; Προσευχηθήκαμε γι' αὐτούς πού μᾶς προξένησαν κάποια συμφορά⁶³;

Ἄσφαλῶς καί τά λίγα τοῦτα ἐρωτήματα θά καταπονήσουν καί θά καταγγείλουν τή συνείδησή μας. Τί θά προκύψει, λοιπόν, ἀπό μία διαρκή καί πιά λεπτομερῆ ἐξέτασή της; Θ' ἀνοιχθοῦν τά μάτια μας καί θά δοῦν τίς ἀμαρτίες μας. Θά ἐγκατασταθεῖ μόνιμα στήν καρδιά μας τό αἶσθημα τῆς λύπης γιά τήν ἀμαρτωλότητά μας. Θ' ἀρχίσουμε νά συντριβόμαστε καί γιά τίς ἀμαρτίες ἐκεῖνες πού, λόγω τοῦ σκοτισμοῦ μας, μᾶς φαίνονταν μικρές, ἀλλά μᾶς στεροῦν τόσο τή δυνατότητα νά γίνουμε παιδιά τοῦ Θεοῦ ὅσο καί τήν αἰώνια μακαριότητα. Τό φανέρωσε ὁ ἴδιος ὁ Κύριος. Ἄφοῦ ἔδωσε τήν ἐντολή τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἀνέφερε καί τήν αἰτία γιά τήν ὁποία ἡ ἀγάπη αὐτὴ μᾶς εἶναι ἀπαραίτητη: «γιά νά γίνετε παιδιά τοῦ οὐράνιου Πατέρα σας»⁶⁴.

Θλιβερὴ εἶναι ἡ συνέπεια τῆς ἀθετήσεως ἀκόμα καί τῆς πιά μικρῆς ἐντολῆς τοῦ Εὐαγγελίου: «Ὅποιος καταργήσει ἀκόμα καί μία ἀπὸ τίς ἐλάχιστης σημασίας ἐντολές αὐτοῦ τοῦ νόμου καί διδάξει ἔτσι τοὺς ἄλλους, θ' ἀναγορευθεῖ ἐλάχιστος στή βασιλεία τῶν οὐρανῶν»⁶⁵, δηλαδή δέν θά μπεῖ σ' αὐτὴν⁶⁶. Τὸν τελειωτικὸ ὄλεθρο τῆς ψυχῆς, βέβαια, συνεπάγεται ἡ πλήρης ἀδιαφορία γιά τίς εὐαγγελικὲς ἐντολές, ἡ ἐκπλήρωση τῶν ὁποίων δέν μπορεῖ νά ὑποκατασταθεῖ ἀπὸ ὁποιοσδήποτε ἀσκητικὸς ἀγῶνας, οὔτε ἀκόμα κι ἀπὸ θαύματα! «Τὴν ἡμέρα

63. Βλ. Μαθ. 5:22-23, 27-30, 38-39, 43-44.

64. Μαθ. 5:45.

65. Μαθ. 5:19.

66. Βλ. Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, *Ἑρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον*, κεφ. Ε΄, στ. 19.

τῆς Κρίσεως», λέει ὁ Σωτήρας, «πολλοί θά μοῦ πούν: “Κύριε, Κύριε, δέν προφητέψαμε στό ὄνομά Σου; Δέν διώξαμε δαιμόνια στό ὄνομά Σου; Δέν κάναμε τόσα θαύματα στό ὄνομά Σου;”. Καί τότε θά τοὺς πῶ κι ἐγώ: “Ποτέ δέν σᾶς ἤξερα. Φύγετε μακριά μου, ἐσεῖς πού δέν τηρήσατε τόν νόμο τοῦ Θεοῦ”»⁶⁷.

Τό οἰκοδόμημα τῆς ψυχῆς, ὅταν θεμελιώνεται ὄχι στήν τήρηση τῶν θείων ἐντολῶν ἀλλά στοὺς ἀσκητικούς ἀγῶνες μόνο, εἶναι σαθρό καί μάταιο. Δέν μπορεῖ ν’ ἀντέξει οὔτε τίς θλίψεις πού προέρχονται ἀπό τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε τοὺς πειρασμούς πού προέρχονται ἀπό τοὺς δαίμονες. «Ὅποιος ἀκούει τά λόγια μου, ἀλλά δέν τά τηρεῖ στήν πράξη», ἐξαγγέλλει ὁ σαρκωμένος Λόγος τοῦ Θεοῦ, «μοιάζει μ’ ἓναν ἄμυαλο ἄνθρωπο, πού ἔχτισε τό σπίτι του πάνω στήν ἄμμο. Ἔτσι, ὅταν ἦρθε ἡ βροχή καί πλημμύρισαν τά ποτάμια καί φύσηξαν οἱ ἄνεμοι κι ἔπεσαν πάνω σ’ ἐκεῖνο τό σπίτι, αὐτό γκρεμίστηκε· καί ἡ πτώση του ἔγινε μέ πάταγο μεγάλο»⁶⁸.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ἡ μετάνοια εἶναι ἀπαραίτητη σέ ὅλους. Ὁ καθένας μας ἄς ἀξιοποιήσει τόν πολῦτιμο χρόνο πού τοῦ χαρίζει ἡ εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ. Ὁ καθένας μας ἄς βυθιστεῖ στή μακάρια μετάνοια, ἰδιαίτερα μάλιστα τούτη τήν ἐβδομάδα, πού εἶναι ἀφιερωμένη στήν προετοιμασία μας γιά τό Μυστήριο τῆς Ἐξομολογήσεως καί τό ἐπακόλουθο Μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ἄς προετοιμαστοῦμε μέ κάθε δυνατή προσοχή καί ἐπιμέλεια. Γιά μία τουλάχισ-

67. Μαθ. 7:22-23.

68. Μαθ. 7:26-27.

στον ἑβδομάδα ἄς μὴν προσφέρουμε καμιά θυσία στὸν ἄλογο περισπασμό, στὸν ὁποῖο ἔχουμε προσφέρει ἤδη τόσες θυσίες. Ἄρκετά κάναμε γιὰ τὴν ἀπώλειά μας· ἄς ἀσχοληθοῦμε τώρα μέ τὴ σωτηρία μας. Ἄς ἀνοίξουμε τὸ βιβλίο τῆς συνειδήσεώς μας, ἄς δοῦμε τίς κηλίδες τῶν ἁμαρτιῶν μας καί ἄς φροντίσουμε γιὰ τὸ καθάρισμά τους μέ τὴν Ἐξομολόγησι.

Μὴ λυπᾶσαι τίς ἁμαρτίες σου! Μὴ θεωρεῖς ἀσήμαντο κανένα παράπτωμα. Μὴ θεωρεῖς ἀθῶα καμιά πράξι ἢ συνήθεια πού ἀποδοκιμάζεται ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή. Καταδίκασε τὸν ἑαυτό σου, γιὰ ν' ἀθωωθεῖς ἀπὸ τὸν Θεό. Ἀποφάσισε ν' ἀποκαλύψεις μέ εἰλικρίνεια τίς ψυχικές σου πληγές στὸν πνευματικό. Μὴ διατηρήσεις στὴν καρδιά σου μυστική φιλία, μυστικό δεσμό, μέ τὴν ἁμαρτία, ἀποκρύβοντάς την καί μεταθέτοντάς τὴν ἀποκάλυψή της στό μέλλον. Διαφορετικά, ἡ μετάνοιά σου θά εἶναι ἀνειλικρινής, ὑποκριτική, ψεύτικη, καί στὴν ψυχὴ σου θά παραμείνει τὸ ἐνέχυρο τῆς ἁμαρτίας, δηλαδή ἡ αἰτία γιὰ τὴ συνέχιση τῆς ἁμαρτωλῆς ζωῆς. «Οἱ ἀνεξομολόγητες ἁμαρτίες διαπράττονται ἐπανειλημμένα καί ἄφοβαν σάν σέ σκοτάδι», ἐπισημαίνει ὁ ὅσιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης⁶⁹. Μίσησε ἀποφασιστικά τὴν ἁμαρτία. Πρόδωσέ την, ξεσκεπάζοντάς την, καί θά φύγει μακριά σου. Κατηγόρησέ την σάν ἐχθρό, καί θά λάβεις ἀπὸ τὸν Θεὸ τὴ δύναμη νὰ τὴ νικήσεις.

Φύτεψε μέσα σου τὴ σταθερὴ πρόθεσι νὰ ζήσεις θεάρεστα καί νὰ μετανοήσεις δίχως ἀναβολὴ γιὰ τίς πτώσεις σου, εἴτε στὴν ἀδυναμία σου ὀφείλονται αὐτές εἴτε στὴ δολιότητα τοῦ ἐχθροῦ εἴτε σέ τυχαῖες περιστάσεις. «Χαρακτηριστικό τῶν ἀγγέλων εἶναι τὸ νὰ μὴν πέφτουν...

69. Ὁ.π., Δ΄, 46.

Τῶν ἀνθρώπων χαρακτηριστικό εἶναι τό νά πέφτουν καί νά σπκώνονται πάλι, ὅταν αὐτό συμβεῖ. Μόνο τῶν δαιμόνων χαρακτηριστικό εἶναι τό μήν ξανασηκωθοῦν ποτέ, ἀφότου μιά γιά πάντα ἔπασαν»⁷⁰. Ἀποφάσισε νά παραμείνεις σ' ὄλη σου τή ζωή πιστός δοῦλος τοῦ Χριστοῦ. Ὁ πιστός δοῦλος ἐκτελεῖ μέ ἀκρίβεια τό θέλημα τοῦ κυρίου του· καί, ὅταν κάνει κάποιο σφάλμα, λυπᾶται, μεταμελεῖται, ζητάει συγχώρηση, διορθώνεται. Μίσπησε τά ἔργα, τή ζωή καί τά χαρακτηριστικά τοῦ προδότη. Μήν ἔχεις φιλία μέ τούς ἐχθρούς τοῦ Θεοῦ σου, τοῦ Πλάστη σου, τοῦ Λυτρωτῆ σου. Μήν Τόν προδίδεις οὔτε γιά χρήματα οὔτε γιά δόξα οὔτε γιά φαγητά οὔτε γιά σαρκικές ἡδονές!

Τήν ἐβδομάδα τούτη ἐξέτασε τήν προηγούμενη διαγωγή σου. Συλλογίσου τούς τρόπους μέ τούς ὁποίους θά διορθωθεῖς, τίς κακίες πού πρέπει ν' ἀφήσεις, τίς σωματικές καί ψυχικές ἀρετές πού πρέπει νά καλλιεργήσεις. Κι αὐτό ὄχι μόνο μιά φορά, ἀλλά πολλές φορές μέσα σέ κάθε μέρα τῆς ἐβδομάδας. Ὅ,τι ξέχασες σήμερα, θά τό θυμηθεῖς αὔριο. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, βλέποντας τήν ἐπιμέλειά σου, θά σοῦ στείλει καλές σκέψεις καί θά σοῦ ἀνοίξει τά μάτια, ὥστε νά δεῖς τά ἁμαρτήματα, τά ἐλαττώματα καί τίς ἀδυναμίες σου. Ὅσο πιά βαθιά προχωρήσεις στήν ἐξέταση τοῦ ἑαυτοῦ σου, τόσο πιά ὀλοκληρωμένα θά εἶναι ἡ Ἐξομολόγησή σου καί τόσο πιά πολύ θά ἀνακαινιστεῖ ἡ ψυχή σου.

«Μέ γεμάτο τό στομάχι σου, μή θελήσεις ἀδιάντροπα νά ἐρευνήσεις κάτι ἀπό τά θεῖα πράγματα καί νοήματα», λέει ὁ ἀββάς Ἰσαάκ ὁ Σύρος⁷¹. Ἐπιθυμώντας, λοι-

70. Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου, ὁ.π., Δ', 27.

71. Ὁ.π., ΚΓ', 13.

πόν, ν' ἀφιερῶσουμε αὐτή τήν ἑβδομάδα σέ ἀσχολίες καί σκέψεις πνευματικές, ἄς ἀποφύγουμε τόν χορτασμό, καθετί τό περιττό, τρώγοντας καί πίνοντας, ἄν εἶναι δυνατόν, λιγότερο κι ἀπ' ὅσο χρειάζεται. Ἄς δείξουμε στό σῶμα μας πῶς εἶμαστε ἀκόλουθοι τοῦ σταυρωμένου γιά μᾶς Κυρίου. Ἄς ταλαιπωρήσουμε τή σάρκα μέ τήν ὀρθοστασία στίς ἐκκλησιαστικές ἀκολουθίες. Κι ἄν αὐτή, νιώθοντας κόπωση καί ἀδυναμία, μᾶς ζητήσει ἀνάπαυση, ἄς τή νουθετήσουμε μέ τοῦτα τά λόγια: “Συλλογιζομαι ὅσα ἔπαθε ὁ Κύριος γιά μένα. Θέλω, λοιπόν, κι ἐσύ, σάρκα μου, νά μετάσχεις, ἔστω καί στόν ἐλάχιστο βαθμό, στά παθήματα τῆς πανάγιας σάρκας Ἐκείνου καί στήν ὀδύνη πού ἔνωσε πάνω στό ξύλο τοῦ Σταυροῦ. Οἱ ἀπολαύσεις σου εἶναι ὀλέθριες τόσο γιά σένα ὅσο καί γιά τήν ψυχή μου. Μ' αὐτές τρέφεται τό σαρκικό φρόνημα, ἡ ἀγάπη πρὸς τόν μάταιο κόσμο καί τήν πρόσκαιρη ἐπίγεια ζωή. Μ' αὐτές καταπνίγεται ἡ μνήμη τοῦ θανάτου καί τῆς αἰωνιότητος. Μ' αὐτές ἐνισχύονται τά πάθη. Μ' αὐτές ἐξασθενεῖ ἀκόμα καί ἡ πίστη στόν Χριστό.

”Ἡ αὐστηρότητα, πού σοῦ δείχνω, θά μέ ὠφελήσει πολύπλευρα: Θά φωτίσει τόν νοῦ, θά καθαρῖσει τήν καρδιά, θά ζωογονήσει ὅλη τήν ψυχή, θ' ἀπαλλάξει κι ἐσένα τήν ἴδια, τή φθαρτή σάρκα, ἀπό τό περιττό βάρος καί θά σέ κάνει ἀνάλαφρη, ἱκανή γιά πνευματικά αἰσθήματα καί ἀγωνίσματα. Στόν σταυρωμένο Κύριο οἱ μάρτυρες πρόσφεραν τό αἷμα τους, οἱ ὅσοι πρόσφεραν τή σκληρή ἄσκησή τους, ἄσκηση ὅμοια καί ἰσοδύναμη μέ τό μαρτύριο, κι ἐγώ θά προσφέρω μιά μικρή ἔστω στέρνηση τῆς ἀναπαύσεώς σου. Μ' αὐτή τή στέρνηση θά μοιάσω ἔστω καί λίγο στόν σταυρωμένο γιά μένα Κύριο. Μ' αὐτή τή στέρνηση θά τιμωρήσω τόν ἑαυτό μου γιά τήν ἱκανοποίηση τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπιθυμιῶν του. Μ' αὐτή τή

στέρψη θά δείξω ἔμπρακτα ὅτι ἀποδοκιμάζω καί καταδικάζω τόν ἑαυτό μου γιά τά παραπτώματά του, ἐπιζητώντας εὐλικρινά τή διόρθωσή μου. Ἀκόμα κι ἐσύ, ἡ σάρκα μου, καθώς ταλαιπωρεῖσαι μέ τή νηστεία, τήν ἀγρυπνία καί τήν ὀρθοστασία στόν ναό, ζήτα τό πλούσιο ἔλεος τοῦ Θεοῦ καί γιά σένα καί γιά τήν ψυχή μου”.

Ἄν στή διάρκεια αὐτῆς τῆς ἑβδομάδας παραγεμίζουμε τό στομάχι μας, ἄν ἱκανοποιοῦμε τίς ἰδιότροπες ἐπιθυμίες τοῦ σώματος, μποροῦμε, ἄραγε, νά θεωροῦμε ὅτι ἐξετάσαμε καλά τόν ἑαυτό μας καί ὅτι μετανοήσαμε ἀνυπόκριτα; Ἄν ἡ μεταστροφή μας ἀπό τήν ἁμαρτία στόν Θεό γίνεται μέ ἀπροθυμία, μέ χλιαρότητα καί ἀμέλεια, μποροῦμε, ἄραγε, νά πιστεύουμε ὅτι θ’ ἀφήσουμε τίς κακίες καί θά προοδεύσουμε στίς ἀρετές; Ὅχι! Ἡ χλιαρότητα καί ἡ ἀμέλεια δείχνουν ἀσταθή καί πονηρή προαίρεση. Ἄς φοβηθοῦμε, ὅμως, ἀκούγοντας τά λόγια τοῦ Κυρίου: «Ἐπειδή δέν εἶσαι οὔτε κρύος οὔτε ζεστός ἀλλά χλιαρός, γι’ αὐτό θά σέ ξεράσω ἀπό τό στόμα μου»⁷². Ἄς ἔχουμε, λοιπόν, ζῆλο!

Ἄν, γιά νά κάνουμε ὁποιοδήποτε καλό, χρειαζόμαστε τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ, πολύ περισσότερο τή χρειαζόμαστε γιά ν’ ἀποτινάξουμε τόν ζυγό τῆς ἁμαρτίας, γιά νά μποῦμε στόν ἴσιο καί ἅγιο δρόμο. Ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ ζητεῖται μέ τή θερμή καί προσεκτική προσευχή. Μέ τήν προσευχή παρακαλοῦμε τόν Κύριο, πρῶτον, νά μᾶς φωτίσει, γιά νά δοῦμε τά ἁμαρτήματά μας, καί, δεύτερον, νά μᾶς στείλει τήν ἀγαθή καί σωτήρια σκέψη τῆς Ἐξομολογήσεώς τους. Καί τό ἓνα καί τό ἄλλο εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ. Καί, γενικά, ὅλες οἱ ἐνέργειες πού συνιστοῦν τή μακάρια μετάνοια, ἀπαιτοῦν τή συνέργεια τοῦ Θεοῦ.

72. Ἀποκ. 3:16.

Προσευχῆσου, λοιπόν, στὸν Κύριο νά σέ βοηθήσει, ὥστε νά περάσεις αὐτή τὴν ἑβδομάδα μέ εὐλάβεια καὶ προσεκτικὴ αὐτοεξέταση, πού θά σοῦ ἀποκαλύψει τὰ ἁμαρτήματά σου. Προσευχῆσου στὸν Κύριο νά βάλει ἔχθρα ἀνάμεσα σ' ἐσένα καὶ στό σπέρμα τοῦ φιδιοῦ⁷³, πού εἶναι ἡ ἁμαρτία. Παρακάλεσέ Τον νά σέ ἐνισχύσει στὸν πόλεμο ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ σου, ἐναντίον τῆς φθαρμένης σου φύσεως, ἐναντίον τοῦ θανάτου πού ζεῖ μέσα σου. Παρακάλεσέ Τον μᾶλλον νά πολεμάει Ἐκεῖνος ἀντί γιά σένα, γιά νά σοῦ χαρίζει πάντοτε τή νίκη. Ὁ Κύριος, βλέπεις, δέν μπορεῖ νά μὴν εἶναι νικητής! Ἄν μᾶς νικᾷ ὁ ἐχθρός, αὐτό σημαίνει ὅτι πολεμᾶμε μόνοι μας, ὅτι ὁ Χριστός δέν συμμαχεῖ μ' ἐμᾶς, εἴτε ἐξαιτίας τῆς διχασμένης προαιρέσεώς μας εἴτε ἐξαιτίας τῆς ἀμέλειας καὶ τῆς χλιαρότητάς μας, πού φανερώνουν μερική ἢ πλήρη προσκόλληση στὸν κόσμο καὶ τίς ἡδονές του. Παρακάλεσέ Τον νά σέ βοηθήσει, ὥστε, παραμερίζοντας τὴν ὀλέθρια ντροπή, νά φανερώσεις ὅλες τίς ἁμαρτίες σου στὸν πνευματικὸ καὶ μέ ζωντανή πίστη ν' ἀκούσεις ἀπὸ τό στόμα ἐκείνου, σάν ἀπὸ τό στόμα τοῦ Θεοῦ, τὴ λύση σου ἀπὸ τὰ δεσμά τους. Παρακάλεσέ Τον, τέλος, νά σοῦ δώσει δύναμη, ὥστε, μετὰ τὴν κάθαρσή σου μέ τὴ μετάνοια, νά μὴν ξαναγυρίσεις στὴ σκοτεινὴ κοιλάδα τῆς ἁμαρτίας, στὴ δυσσομία τῶν παθῶν, στὴν αἰχμαλωσία τῶν δαιμόνων, ἀλλὰ ν' ἀρχίσεις ζωὴ προσεκτικὴ καὶ θεάρεστη, ἀκολουθώντας τὸν δρόμο πού ὀδηγεῖ στὴν αἰώνια μακαριότητα. Ζήτα Του μέ τὴν προσευχὴ ὅλα ὅσα ἀναφέραμε πιὸ πάνω. Γιατί εἶπε ὁ Ἰδιος: «Χωρὶς ἐμένα, δέν μπορεῖτε νά κάνετε τίποτα»⁷⁴.

Προσευχῆσου, πάντως, νά σοῦ δοθοῦν πάνω ἀπ' ὅλα

73. Πρβλ. Γεν. 3:15.

74. Ἰω. 15:5.

«πνεῦμα γεμάτο συντριβή, καρδιά γεμάτη συντριβή καί ταπεινώση»⁷⁵, ποτάμια δακρύων, πού θά σέ καθαρίσουν ἀπό τή βρομιά τῆς ἁμαρτίας. Ὅταν ἡ καρδιά σου κυριευθεῖ ἀπό τή σωτήρια λύπη γιά τίς ἁμαρτίες σου, τότε ἀπό τά μάτια σου θά κυλήσουν τά ζωοποιά δάκρυα. Αὐτά ἀνακαινίζουν στήν ψυχή καί στό σῶμα τήν ἐνέργεια τοῦ Βαπτίσματος καί ἀποτελοῦν ἕνα ἄλλο «βάπτισμα»⁷⁶. Μέ τό νερό τοῦ Βαπτίσματος καθαρίζομαστε ἀπό τό προπατορικό ἁμάρτημα, καθῶς καί ἀπό τά ἁμαρτήματα πού τυχόν διαπράξαμε οἱ ἴδιοι μέχρι τήν τέλεση τοῦ Μυστηρίου. Μέ τά δάκρυα τῆς μετάνοιας καθαρίζομαστε ἀπό τά ἁμαρτήματα πού διαπράξαμε μετά τό Βάπτισμα⁷⁷. Προσευχῆσου, λοιπόν, νά τά λάβεις καί δεῖξε τήν καλή σου προαίρεση, ἀσκώντας βία στόν ἑαυτό σου γιά τήν ἀνάβλυσή τους ἀπό τά μάτια σου. Πότισε, μαλάκωσε καί ζωογόνησε μέ τά δάκρυα τόν ἀγρό τῆς καρδιάς σου, προετοιμάζοντάς τον ἔτσι κατάλληλα γιά τήν Ἐξομολόγησι καί τή θεία Κοινωνία. Ἀνάδειξε μέ τά δάκρυα τό «κατ' εἰκόνα» καί ἀνακαίνισε τό «καθ' ὁμοίωσιν», πού ἔχει ἀμαυρωθεῖ καί παραμορφωθεῖ μέ στραβές γραμμές καί ρυπαρά χρώματα.

Ἐκεῖνος πού δέχτηκε τά δάκρυα τῆς πόρνης καί τήν ἔλυσε ἀπό τά δεσμά τῆς ἁμαρτίας⁷⁸, θά λύσει καί τά δικά σου δεσμά. Ἐκεῖνος πού ἔχυσε δάκρυα γιά τήν Ἱερουσαλήμ, ἐπειδή οἱ κάτοικοί της πεισματικά ἀρνοῦνταν τή σωτήρια θεία οἰκονομία καί τυφλά ὀδηγοῦνταν στόν ὄλεθρο⁷⁹, θά χαρεῖ μέ τά δάκρυα πού χύνεις, ἐπιθυμώ-

75. Ψαλμ. 50:19.

76. Βλ. Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου, ὁ.π., Ζ', 8.

77. Πρβλ. ὁ.π.

78. Βλ. Λουκ. 7:36-50.

79. Βλ. Λουκ. 13:31-35.

ντας τή σωτηρία. Ἐκεῖνος πού δάκρυσε, ὅταν πέθανε ὁ φίλος Του Λάζαρος⁸⁰, καί πού τόν ἀνέστησε τέσσερις μέρες ἀργότερα, ἐνῶ εἶχε ἀρχίσει ἤδη νά λιώνει καί νά μυρίζει ἄσχημα⁸¹, θά δεῖ σπλαχνικά τά δάκρυά σου καί θ' ἀναστήσει ἀπό τόν θάνατο τῆς ἁμαρτίας τήν ψυχή σου, ἔστω κι ἂν αὐτή εἶναι σφιχτοσαβανωμένη ἀπό τοὺς δαίμονες, ἔστω κι ἂν μυρίζει ἄσχημα ἀπό τίς ἁμαρτωλές συνήθειές της, ἔστω κι ἂν τήν εἴσοδο τοῦ τάφου της τή φράζει ἡ βαριά πέτρα τῆς ἀναισθησίας. Θά προστάξει νά παραμερίσουν τήν ταφόπετρα καί θά λύσει τόν νοῦ καί τήν καρδιά σου ἀπό τά σάβανα τοῦ ψυχικοῦ θανάτου, ἀφήνοντάς σε νά βαδίσεις ἐλεύθερα στόν δρόμο τῆς πνευματικῆς προκοπῆς καί τῆς ἀπάθειας.

Προετοιμάσου γιά τό μεγάλο Μυστήριο —ἓνα ἀπό τά ἑπτὰ κύρια Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας—, τήν ἱερή Ἐξομολόγησι, τό δεύτερο βάπτισμα, σύμφωνα μέ τή μυστική διδασκαλία τοῦ Χριστιανισμοῦ. Θά ἔρθεις σέ πνευματικό ἰατρεῖο· μή φύγεις ἀθεράπευτος. Θά ἔρθεις σέ πνευματικό δικαστήριο, ὅπου θά διεξαχθεῖ μιά δίκη θαυμαστή καί ἀσυνήθιστη. Σ' αὐτή τή δίκη θά σταθμιστοῦν καί θά ἀποτιμηθοῦν τά ἁμαρτήματά σου, ἀλλά, ἀντί νά τιμωρηθεῖς γι' αὐτά, ὅπως σοῦ ἀξίζει, θά ἀθωωθεῖς, θά καθαρθεῖς, θ' ἀγιαστεῖς. «“Ἐλᾶτε νά συζητήσουμε”, λέει ὁ Κύριος. “Κι ἂν οἱ ψυχές σας ἀπό τίς ἁμαρτίες εἶναι πορφυρόχρωμες, θά τίς κάνω λευκές σάν τό χιόνι. Ἄν, πάλι, εἶναι κόκκινες, θά τίς ἀσπρίσω σάν τό καθαρό μαλλί”»⁸². Ὁ ἐνανθρωπήσας Θεός, μέ τήν ἄπειρη ἀγαθότητά Του, πῆρε πάνω Του τίς δικές σου ἁμαρτίες⁸³, χαρίζοντάς σου τή δική Του ἀγιότητα. Καί δέν ζητάει ἀπό σέ-

80. Βλ. Ἰω. 11:35.

82. Ἦσ. 1:18.

81. Βλ. Ἰω. 11:38-44.

83. Βλ. Ἰω. 1:29.

να παρά μόνο τήν παραδοχή καί τήν ὁμολογία τῶν ἁμαρτιῶν σου. Δέν εἶναι δυνατόν, βλέπεις, νά συγχωρήσει ὅποιον δέν ὁμολογεῖ τίς ἁμαρτίες του, γιατί αὐτός μέ τή στάση του δείχνει ὅτι δέν αἰσθάνεται ἔνοχος καί, ἐπομένως, δέν χρειάζεται τή συγχώρηση.

Μελέτησε μέ εὐλάβεια τό Μυστήριο, ἕνα Μυστήριο κατεξοχήν μεγάλο καί θαυμαστό. Μελέτησε τήν ἀπεραντη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τό πεσμένο γένος τῶν ἀνθρώπων. «Καί ὁ Θεός ἔδειξε τήν ἀγάπη Του γιά μᾶς, γιατί, ἐνῶ ἐμεῖς ζούσαμε ἀκόμα στήν ἁμαρτία, ὁ Χριστός πέθανε γιά χάρη μᾶς. Τώρα, λοιπόν, ἀφοῦ ὁ Θεός μᾶς ἀπάλλαξε ἀπό τήν καταδίκη μέ τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ, πολύ περισσότερο ὁ ἴδιος θά μᾶς σώσει καί ἀπό τή μέλλουσα ὀργή»⁸⁴. Ἀπό τή μέλλουσα ὀργή θά σωθοῦμε μέ τή μετάνοια, πού διορθώνει ὅλα τά σφάλματά μᾶς, μᾶς συγκρατεῖ, ὥστε νά μὴν πέφτουμε στήν ἁμαρτία, καί, ἂν πέσουμε, μᾶς σηκώνει καί μᾶς θεραπεύει, ὅσο βαριά κι ἂν πληγωθοῦμε. Ἡ δύναμη καί ἡ δραστηριότητα τῆς μετάνοιας παραμένουν ἀμείωτες ὡς τό τέλος τῆς ζωῆς μᾶς. Ἀκόμα καί κάθε μέρα ἂν πέφτει κανεῖς, ἀκόμα καί ὅλα τά ἀνομήματα ἂν ἔχει διαπράξει, ἡ μετάνοια τόν δέχεται στήν ἀγκαλιά της, γιά νά τόν καθαρῖσει, νά τόν θεραπεύσει, νά τόν δικαιώσει, νά τόν ἀγιάσει. Ἀναποτελεσματική παραμένει μόνο ὅταν, ἀπό ἀλόγιστο πείσμα ἢ τυφλή ἀπελπισία, ἀπορρίπτεται ἡ παντοδύναμη βοήθειά της.

Στό Μυστήριο εἶναι θαυμαστό καί τό ὅτι αὐτό ἐπιτελεῖται ὄχι ἀπό ἄγγελο ἀπαθή, πού ἐμπνέει φόβο καί μόνο γιά τήν ἀγιότητά του, ἀλλά ἀπό ἄνθρωπο ὁμοιοπαθή μ' ἐσένα, ἄνθρωπο πού ἔχει τίς ἀδυναμίες τῆς κοινῆς με-

84. Ρωμ. 5:9.

ταπτωτικῆς μας φύσεως καί πού χρειάζεται τή μετάνοια ὅσο κι ἐσύ. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πού ἀποτελεῖ τό ὄρατό μέσο τῆς θείας χάριτος γιά τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν σου, ἔχει ἀπόλυτη ἀνάγκη κάποιου ἄλλου ἀνθρώπου-μέσου τῆς θείας χάριτος γιά τήν ἄφεση τῶν δικῶν του ἁμαρτιῶν. Ὅταν θά προσέλθεις στόν πνευματικό γιά νά ἐξομολογηθεῖς, ἐκεῖνος θά σοῦ πεῖ, σύμφωνα μέ τήν τάξη τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας: «*Ἀδελφέ, δι' ὃ ἦλθες πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς ἐμέ, μὴ αἰσχυνθῆς· οὐ γὰρ ἐμοὶ ἀναγγέλλεις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ, ἐν ᾧ ἴστασαι*». Καί ὅταν τελειώσεις τήν Ἐξομολόγησή σου, θά ἐπισημάνει πάλι: «*Τέκνον μου πνευματικόν, τὸ τῇ ἐμῇ ταπεινότητι ἐξομολογούμενον, ἐγὼ ὁ ταπεινὸς καὶ ἁμαρτωλὸς οὐκ ἰσχύω ἀφιέναι ἁμάρτημα ἐπὶ τῆς γῆς, εἰ μὴ ὁ Θεός... Ὅσα ἐξεῖπες τῇ ἐμῇ ἐλαχίστη ταπεινότητι καὶ ὅσα οὐκ ἔφθασες εἰπεῖν κατ' ἄγνοιαν ἢ κατὰ λήθην, οἰαδήποτε, ὁ Θεὸς συγχωρήσοι σοι ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι*»⁸⁵.

Ἡ θεία χάρη σέ καταδιώκει παντοῦ γιά νά σέ σώσει, σέ βοηθάει μέ κάθε τρόπο, σοῦ δίνει ὅλα τά μέσα πού χρειάζεσαι γιά νά πλησιάσεις τόν Θεό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τέτοιες σκέψεις εἶναι ἀπαραίτητες, προκειμένου νά προετοιμαστεῖς ὅπως πρέπει γιά τό Μυστήριό τῆς Ἐξομολογήσεως. Πρόσεχε τούς λογισμούς τοῦ νοῦ καί τά αἰσθήματα τῆς καρδιᾶς σου. Καθάρισε τήν ψυχὴ σου ἀπὸ κάθε πονηριά καί ὑποκρισία. Διαφορετικά, θά αὐξή-

85. Σ.τ.Μ. : Βλ. παραπάνω, σελ. 87, σμ. 28.

σεις τίς ἁμαρτίες σου, καθώς, σέ ὅσες ἔχεις ἤδη διαπράξει, θά προσθέσεις ἀκόμα μία, καί μάλιστα ἀσύγκριτα πιό βαριά. Δέν θά ἤθελα νά πῶ σέ τί συνίσταται αὐτή ἡ ἁμαρτία, ἀλλά πρέπει νά τό κάνω γιά τή σωτηρία σου. Θά τό πῶ, λοιπόν, ὥστε, ἀκούγοντας γιά πόσο φοβερή ἁμαρτία πρόκειται, νά τρομάξεις καί νά φύγεις τρέχοντας μακριά ἀπό τά ἐπικίνδυνα σαγόνια της, πού, ἂν σέ συλλάβουν, θά σέ κατεβάσουν στόν ἅδη.

Ἐπεσες στήν κατάκριση, στή γαστριμαργία, στήν ὀργή, ἀκόμα καί στήν πορνεία; Ἀμαρτίες ὡς ἄνθρωπος. Ἄν, ὅμως, προσῆλθες στό Μυστήριο τῆς Ἐξομολογήσεως μέ ἀμέλεια, μέ πονηριά καί μέ κρυψίνοια, ἔγινες σατανάς, θέλησες —μάταια, ὅμως— νά ἐξαπατήσεις καί νά ἐμπαίξεις τόν παντοδύναμο καί παντογνώστη Θεό, Αὐτόν πού σέ ἔπλασε, Αὐτόν πού σέ ἀναγέννησε, Αὐτόν πού σοῦ δώρισε τή χάρη τῆς μετάνοιας, Αὐτόν πού τελικά θά σέ κρίνει, ἐξετάζοντας, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, καί τό πῶς χρησιμοποίησες αὐτές τίς ἄφατες δωρεές Του.

Μήν ἀποδεχθεῖς τόν πονηρό τοῦτο λογισμό: «Πῶς θά πεῖς στόν πνευματικό τήν τάδε ἁμαρτία σου, πού εἶναι τόσο αἰσχρή καί βδελυρή; Κρύψε την τώρα, καί θά τή φανερώσεις στήν ἐπόμενη Ἐξομολόγηση. Τότε, λόγω τοῦ χρονικοῦ διαστήματος πού θά ἔχει μεσολαβήσει, θά ντρέπεσαι λιγότερο νά μιλήσεις γιά τήν πτώση σου, καθώς θά εἶναι κάτι τό μακρινό καί μισοξεχασμένο». «Ὁ ὄφιος ὁ ἀρχαῖος»⁸⁶ εἶναι πού σοῦ ὑποβάλλει αὐτόν τόν λογισμό καί ἄλλους παρόμοιους. Σάν κλέφτης ἔρχεται, γιά νά σοῦ σβήσει ἀπό τόν νοῦ τίς ἀγαθές σκέψεις, νά σέ θανατώσει ψυχικά μέ τίς ὑπουλες συμβουλές του καί νά σοῦ στερήσει τή σωτηρία, τήν ὁποία σοῦ προσφέρει

86. Ἀποκ. 12:9.

ὁ Κύριος δωρεάν μέ τή μετάνοια. Ἀναγνώρισε τή φωνή του! Εἶναι ἡ φωνή ἐκείνη πού ἀκούστηκε κάποτε στόν παράδεισο, ἀπό τόν ὁποῖο ἔβγαλε τούς προπάτορές μας. Ἀπόγονε τοῦ Ἀδάμ! Ἡ ἴδια φωνή ἀκούγεται τώρα στόν νοῦ σου, ἐμποδίζοντάς σε νά μπεῖς στόν παράδεισο!

Γεμάτος μέ νηφάλια πίστη, γενναία αὐταπάρνηση, ταπεινή ἀπλότητα καί ἀπόλυτη εἰλικρίνεια πλησίασε στό ἱερό Μυστήριό τῆς Ἑξομολογήσεως. Γιά τόν παντοδύναμο Γιατρό, τόν Κύριο, ὅλες οἱ πληγές εἶναι ἀσήμαντες καί εὐκολογιατρευτες. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ μέ τόν λόγο Του μόνο θεραπεύει, ἀνασταίνει, εἰσάγει στήν αἰώνια βασιλεία Του. Γιά τόν Πλάστη μας κάθε κόπος εἶναι περιττός. Μόλις ἐκφράσει τή θέλησή Του, τά πλάσματα ὅλα, ὄρατά καί ἀόρατα, σπεύδουν νά ἐκτελέσουν τήν προσταγή τοῦ Πλάστη τους. Ἔτσι συμβαίνει καί μέ τίς ἁμαρτίες μας: Μόλις Ἐκεῖνος τό προστάξει, σβήνονται ἀπό τά αἰώνια χειρόγραφα, ὅπου τίς ἔχουν καταγράψει οἱ ἐχθροί μας.

Ἡ αὐταπάρνηση δέν εἶναι δύσκολη, ὅταν ὑπάρχει πίστη. Ἀπαλλάξου ἀπό τήν ψευδώνυμη καί ὀλέθρια ντροπή, τόν φύλακα τῶν ἁμαρτιῶν. Ἀπαλλάξου κι ἀπό τή μπιτέρα τῆς ντροπῆς, τήν ὑπερηφάνεια. Κατηγόρησε καί καταδίκασε τόν ἑαυτό σου. Σκύψε τό κεφάλι σου μέ συντριβή καί δάκρυα. Πές ὅλες τίς ἁμαρτίες σου στόν Θεό μπροστά στόν πνευματικό, καί ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μέσω τοῦ ἱερουργοῦ τοῦ θείου Μυστηρίου, θά σέ ἐπισκεφθεῖ, φέρνοντας στόν οἶκο τῆς ψυχῆς σου τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν, τή δικαίωση ἀπό τόν Κύριο καί τήν αἰώνια σωτηρία. Ἔτσι, θά εἶσαι μακάριος καί θά δοξολογεῖς τόν Πατέρα, τόν Υἱό καί τό Ἅγιο Πνεῦμα τώρα καί παντοτινά καί στούς ἀπέραντους αἰῶνες. Ἀμήν.

Ἑρμῆς Ἁγίου Σεργίου 1845